

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

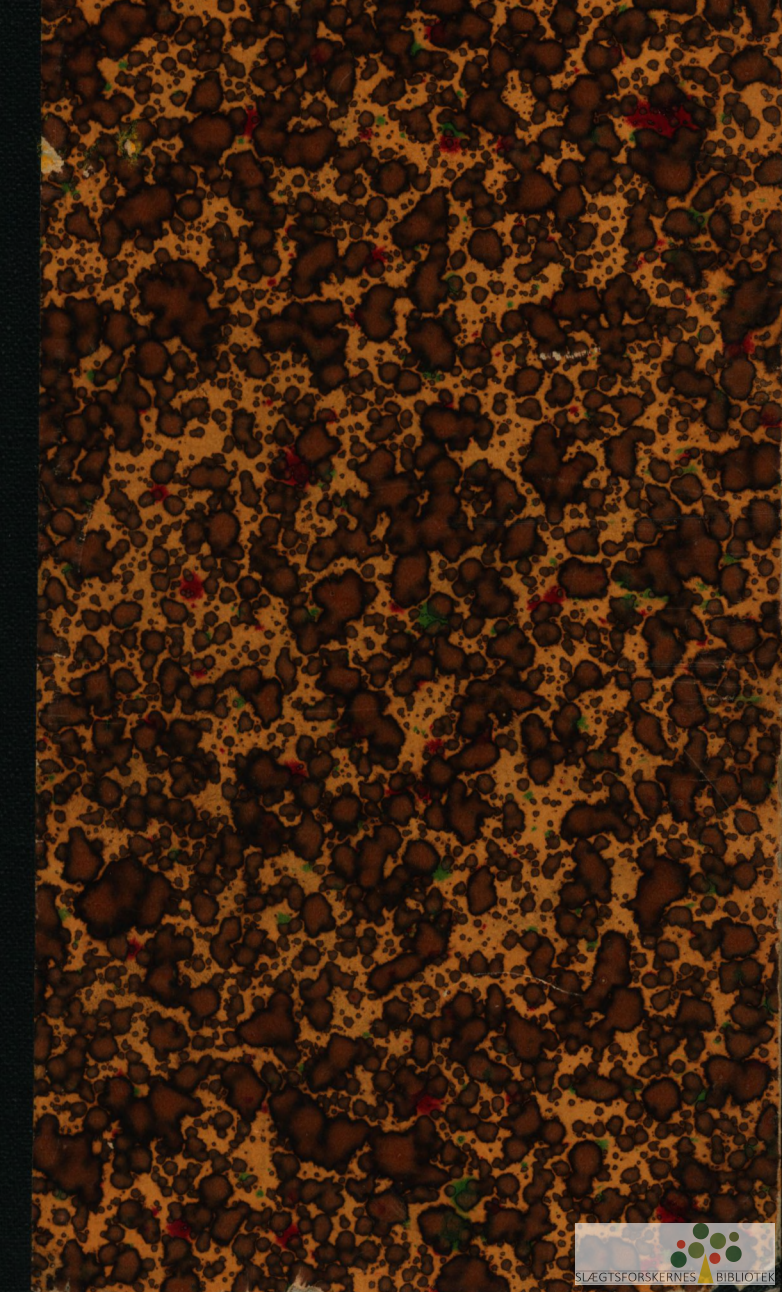
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AUG. FJELSTRUP

STATSFANGEN

MAGNUS BERINGSKJOLD

DEN EGENTLIGE OPHAVSMAND TIL
SAMMENSVÆRGELSEN MOD STRUENSEE

FORLAGT AF V. PIOS BOGHANDEL

— POVL BRÄNNER —

1913

I Hovmeden i Randers boede i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede en ung Kjøbmand, Ditlev Bering, og hans Hustru, Ingeborg Blach.

Ditlev Bering var Søn af en Møller, Otto Lavritsen paa Hevring Mølle, omtrent tre Mil nordøstlig for Randers, men havde antaget sin Stedfaders, den velstaaende Randerskøbmand Tomas Berings, Efternavn. Ingeborg Blach var Datter af en Kjøbmand i Aarhus.

I Aaret 1718 havde Ditlev Bering giftet sig og samtidig etableret en lille Kornhandel, seks Aar senere havde han købt det nedbrudte Dronningborg Slots Grund og kort efter faaet kongelig Bevilling til at anlægge et Tobakspinderi i Randers; men allerede 1732 døde han, kun 46 Aar gammel, fra Hustru og fire Børn, to Sønner og to Døtre.

Den ældste Søn, Mogens Blach Ditlevsen Bering, var født i Slutningen af August 1721, var ved Faderens Død altsaa kun elleve Aar gammel, fik til Formyndere to velhavende Halvonkler, en Præst og en Kjøbmand,

begge bosatte i Jylland, kom, da han var livlig og velbegavet, i Horsens lærde Skole og blev, da han var nitten Aar gammel, dimitteret til Universitetet i København.

Saa fortælles det, at den unge Student Bering, som ikke fornægtede Forfædrenes Købmandsblod, og som hørte, at Hovedstadens og navnlig Hoffets Damer klagede over, hvor vanskeligt det paa Grund af de strænge Indførselsforbud var at skaffe sig Silketøj og andre Manufakturvarer til rimelig Pris, foretog en Rejse til Hamburg, hvor han gjorde ret betydelige og fordelagtige Indkøb, som det lykkedes ham at faa bragt i god Behold over Nyborg—Korsør til København. Ved Byens Vesterport angav han, at han var »Hamburg agende Post«, som skulde komme netop paa den Tid, og han slap saaledes igennem uden Visitation for at køre i Forvejen til Postgaarden, hvor den godtroende Toldbetjent naturligvis hverken fandt ham eller hans Varer.

Det fortælles ogsaa, at Student Mogens Bering etablerede en Urtekramhandel i København, at han gik fallit, laante nogle Hundrede Rigsdaler af en ældre Kammerat og rejste til Tyskland, hvor Politiet ikke kunde finde ham. Fortællingen om hans Virksomhed i Kolonialfaget er vistnok en Fabel, da han ikke havde løst Børgerkab; men han tilstaar senere selv, at han har gjort Konkurs og er rømt først til Bremen og derfra til Meklenburg.

Der giftede han sig i Begyndelsen af Aaret

1749 med den 25aarige Maren Kirstine Cappelen, som saa i Slutningen af samme Aar fødte ham en Søn. Hun var Datter af en Nordmand, Tomas von Cappelen, der som dansk Officer var gaaet i russisk Krigstjeneste imod Tyrkerne og var faldet som Oberstløjtnant en halv Snæs Aar tidligere; hendes Moder, Karen Hald, var en sjællandsk Præstedatter.

Fru Marie Kirstine, som Mogens Bering's Hustru senere kaldte sig, har rimeligvis bragt sin Mand nogen Formue som Medgift, da han allerede tre Aar senere var i Stand til at tilfredsstille sine københavnske Kreditorer; men, hvor han i Mellemtiden har opholdt sig, og hvad han har taget sig for, ved man ikke. I et Andragende til det danske Kancelli meddelte han, at han nogle Aar tidligere, da han var bosiddende i København, men udenlands paa en Forretningsrejse, var bleven skammelig bedraget af dem, der skulde varetaget hans Interesser, saa at hans Kredit var bleven ødelagt, og han havde maattet opgive sit Bo. Han var da rejst til Bremen, men ansøger nu om Tilladelse til seks Maaneder at maatte opholde sig uhindret i Danmark for at ordne sine Affærer, og det blev ham tilstaaet, »for at han i den Tid kunde rette for sig i alle Maader«. Bering kom da til København og fik sine Sager ordnede.

Saa ved man, at Mogens Bering har boet et Par Aar som Købmand i Lübeck, hvor han bl. a. drev Vekselforretninger, dog uden at

have aflagt Borgered, da han kun havde Forbindelser med Udlandet, og muligvis af den Grund blev han paa flere Maader chikaneret af nogle af Byens Handelsmatadorer, saa at han omsider besluttede sig til at rejse bort, uagtet han efter mange hæderlige Folks Vidnesbyrd nød almindelig Agtelse.

Ved Midsommertid 1756 kom han med sin Familie til København for at besøge nogle Slægtninge, og det var da hans Hensigt at slaa sig til Ro i Danmark, saa snart han havde ordnet sine Affærer i Lübeck.

Det gik imidlertid ikke saa glat, da hans pekuniære Forhold var ret indviklede. Han mente sig i Anledning af en Vekselsag fornærmet af Magistraten i Lübeck og forlangte Oprejsning i saa kraftige Udtryk, at Staddommeren endogsaa vilde lade ham arrestere. Men den storfyrstelige Resident, Baron von Ranchstedt¹⁾, som var Mogens Bering særdeles venligt sindet, og som bl. a. havde faaet ham udnævnt til storfyrstelig Hofraad, lod ham køre ud af Byen i sin egen Vogn, og Bering fortsatte uden videre Hindringer Rejsen til København.

Den holsten-gottorpske Hertug Karl Peter Ulrik²⁾ var jo af Kejserinde Elisabeth valgt til russisk Tronarving, og det er yderst sandsynligt, at den Bevaagenhed, der blev vist Bering af den storfyrstelige Regering, skyldtes den Omstændighed, at den snilde og energiske unge

Mand har fungeret som Storfyrstens politiske Agent, maaske ogsaa som Leverandør til Hæren.

I Maj Maaned 1758 fik Mogens Bering saa — hvordan det gik til, ved man ikke — Adelsbrev af den tyske Kejser Frants I Stefan³⁾ som »Magnus Bering von Bering-schiold«. Adelsbrevet, der findes i Rigsarkivet, er indbundet i rødt Fløjl, med vedhængende kejserligt Vokssegl; det kolorerede, adelige Vaaben viser en springende Løve og to Spænder, og den kalligraferede Skrivelse fortæller, at Magnus Berings Forfædre i mere end hundrede Aar i Danmark har beklædt anselige og adelige Æresposter og ved deres rosværdige Livsvandel, uafbrudte Troskab og nyttige Tjeneste har gjort sig ualmindelig fortjente af deres Fædreland. Om Magnus Bering selv hedder det, at han fra sin Ungdom af ivrigt har bestræbt sig for at træde i sine Forfædres berømmelige Fodspor og har udvist en saadan Duelighed, at han allerede er bleven bæret med Titel af storfyrstelig Hofraad — samt at han for ikke længe siden har faaet Ekspektance paa et adeligt Gods.

Hvorledes Mogens Bering har gjort sig fortjent til denne iøjnefaldende Udmærkelse, ved man som sagt ikke noget om. Han siger senere, at han har deltaget i den preussiske Syvaarskrig, men ikke i hvilken Egenskab, og med de omtalte »Forfædre« menes vel Professor Vitus Bering⁴⁾, som var Farbroder til Ditlev Berings Stedfader, og den ikke mindre bekendte

Opdagelsesrejsende Vitus Jonassen Bering, som var en Søn af Professorens Broderdatter. Men til Navnet Bering havde Mogens Bering jo egentlig slet ingen Adkomst — og om det i Diplomet omtalte adelige Gods er absolut intet bekendt.

Den nybagte Adelsmand rejste imidlertid til St. Petersborg, hvor han til Storfyrsten indleverede en Klage over den uforskammede Maade, hvorpaa Magistraten i Lübeck havde behandlet ham, og derfra til København, hvor han kort efter optraadte »i Storfyrstens Tjeneste«.

Samtidig blev Beringskjold af den danske Regering betalt for efter bedste Evne at fremme den holsten-gottorpske Mageskiftesag, da man vidste, at han havde stor Indflydelse hos Storfyrstens Overkammerherre, Baron von Brockdorff⁵⁾.

Bernstorffs⁶⁾ Forsøg paa at faa Storfyrsten til at overlade Danmark sin Part af Holsten og opgive sine Fordringer paa den gottorpske Del af Slesvig var hidtil strandede paa Karl Peter Ulriks aldeles uantagelige Fordringer, og vel havde Bernstorff ikke synderlig store Tanker om Beringskjolds Uegennyttighed, men han benyttede ham dog meget, og i den nærmest paafølgende Tid foretog Beringskjold jævnlig Smaarejser mellem København og St. Petersborg. Han blev bl. a. bemyndiget til at love Baron Brockdorff 50,000 Rubler, saafremt Sagen gik i Orden, og Bering-

skjold fik selv Løfte om rigelig Belønning i saa Tilfælde.

At Beringskjold var vel anskreven ved Hoffet i St. Petersborg, kan man se af, at Magistraten i Lübeck ved et storfyrsteligt Reskript eftertrykkeligt blev dadlet for sin tidligere Optræden imod ham: al Forbindelse med denne By skulde ophøre, indtil Øvrigheden havde givet ham en eklatant Oprensning — hvad den da ogsaa hurtigst muligt gjorde.

Saa kom Januar 1762 med Kejserinde Elisabeths Død, den holsten-gottorpske Hertugs Tronbestigelse som Keiser Peter III og de truende Udsigter for Danmark til Krig med Rusland.

I Slutningen af Marts Maaned blev Beringskjold sendt med Ordre fra den danske Regering til Grev Rantzau-Ascheberg⁷⁾, som i flere Aar havde boet i Danzig, og sammen med ham begav han sig paa Vejen til St. Petersborg. I Königsberg blev Beringskjold imidlertid forraadt af sin Kammertjener, var nær bleven arresteret af russiske Soldater og maatte flygte over Hals og Hoved, medens hans Rejsefælle i Ro og Mag drog videre til St. Petersborg for muligvis at indynde sig hos Keiseren og forhindre ham i at gribe til Vaaben mod Danmark. Det lykkedes dog kun Greven at blive betragtet som dansk Spion og at gøre sig forhadet af Kejserinde Katarina⁸⁾, og en Maanedstid senere maatte han igen forlade den russiske Hovedstad.

Peter III's Regering blev jo af kort Varighed. At Beringskjold skulde have taget virksom Del i Hofrevolutionen i Petersborg d. 10. Juli 1762, hvorved Kejseren blev arresteret, for en Uge senere at blive myrdet, er meget lidt sandsynligt; men det blev fortalt, at han paa den Tid opholdt sig der, forklædt som en beskedne Kjøbmand.

Kejserinde Katarina II viste sig vel straks efter sin Tronbestigelse venskabeligt sindet imod Danmark og lovede bl. a. at gøre sit til, at det holsten-gottorpske Mageskifte kunde komme i Stand; men med den endelige Afgørelse havde det, som det viste sig, endnu lange Udsigter, og om Beringskjolds Virksomhed ved man intet.

I Juni Maaned 1763 blev Beringskjold efter Ansøgning dansk Generalkrigskommissær og fik samtidig af den danske Regering tilstaaet en Pension paa 900 Rigsdaler aarlig. I hans Ansøgning hedder det, at han ligefra sin tidligste Ungdom har haft Lyst til Militæretaten uden endnu at have faaet den tilfredsstillet; da han imidlertid nu haaber, at han ikke har gjort sig uværdig til hans Majestæts Naade, beder han Kongen forunde ham »Generalkrigscommissairs Character«. I en senere Skrivelse fra Beringskjold hedder det, at han var kommen tilbage til Danmark efter Ordre for at nyde Frugterne af sin udviste Troskab, men at Kong Frede-

rik V's Død tildels havde berøvet ham hans velfortjente Løn.

I Slutningen af samme Aar ejede Beringskjold Rudersdal ved Dronninggaard. Da dette Jagtslot var anlagt, blev en nærliggende lille Bygning, der var beboet af en Vejopsynsmand, indrettet som et Slags Kro med Stald for Kongens Rejseheste og Logis for kongelige Ordonnanser. Denne Bygning, som kaldtes »Rude Stald«, blev senere udvidet og købt af Privatmænd fra København, og saa blev Navnet forandret til »Rudersdal«. 1763 havde Hovedbygningen, den nuværende Rudersdals Kro, to Etagere, den nederste af Grundmur, med 8 Fag Vinduer, og desuden var der en Bindingsværks Sidebygning, en stor Have m. m.

Allerede i Begyndelsen af det paafølgende Aar flyttede Beringskjold til Sorø, købte en lille Ejendom og boede der et Par Aar, hvor han bl. a. vistnok jævnlig kom sammen med Oberst ved de sjællandske Dragoner Hans Henrik von Eickstedt⁹⁾, der garnisonerede i Næstved, og med den senere navnlig som landøkonomisk og naturhistorisk Forfatter bekendte Esaias Fleischer¹⁰⁾, hvis Hustru var en Halvsøster til Beringskjolds Svigermoder. Det var vistnok paa hans Anbefaling, at Fleischer, der var led og ked af sin Virksomhed som Hører ved Skolen i Roskilde, blev ansat som Regimentskvartermester ved Eickstedts Dragonregiment.

I sin Levnedbeskrivelse fortæller Fleischer, hvorledes han »bad og tiggede Bering-skjold, at han vilde give ham de bedste Anslag til at faa Embedet«; men han kom kort Tid efter til at fortryde, at han havde gjort sig ham forbunden.

Efter mange Anstrængelser lykkedes det om-sider Bernstorff i Foraaret 1767 at faa den russiske Keiserinde Katarina II til paa sin knap trettenaarige Søn og senere Efterfølger Pauls Vegne at opgive alle Fordringer paa den gottorpske Del af Slesvig og som Ækvivalent for den gottorpske Del af Holsten at modtage Oldenburg med Delmenhorst; den endelige Afslutning kunde dog først ske seks Aar senere, naar Sønnen blev myndig, og det oplevede Bernstorff ikke.

Paa samme Tid købte Magnus Bering-skjold ved en Avktion over det skanderborgske Rytterdistrikt Søbygaard og Kalbygaard, et Par Mile østenfor Silkeborg. Statskassens sørgelige Tilstand tvang Kronen til at afhænde næsten alle sine store Godser, og 1767 kom Turen til det skanderborgske Distrikt. Disse Krongods-salg tiltrak gerne Spekulanter, som ventede at komme til Jordejendom for billigt Køb for senere at sælge den med god Avance. Som stavnsbundne fulgte Bønderne med Gaardene og kom derved i Reglen under strængere Herrer, og kun sjældent kunde Bønderne ved Avktionsbordet konkurrere med Spekulanterne og blive Selv-

ejere. Beringskjold var ogsaa med til at spekulere i saadanne Godskøb. Aaret forud havde han efter en Halvtante arvet 50,000 Rigsdaler, og det forklarer hans pludselige Optræden som Godsejer, en Egenskab, i hvilken han dog ikke gjorde sig videre afholdt. Han kom straks i Klammerier angaaende Pengeafgifter, Ægter, Skovudvisninger og lignende, og hans Optræden ved disse Lejligheder karakteriseres som »hel uanstændig«. En af hans gamle Studiekammerater, som paa den Tid var Byfoged i Sorø, og med hvem han havde en Strid om et Skatte-spørgsmaal, skriver, at de havde været gode Venner for 25 Aar siden; men nu var Beringskjold bleven »saa anselig, dog mest i sin egen Indbildning«, at han helst vilde være fri for at have med ham at gøre.

Saa kom der Vanskeligheder med Hensyn til Udbetalingerne for Godset; det gik igen til Avktion, og Beringskjolds korte Saga som jysk Herremand var ude.

Men allerede det følgende Aar købte han igen Krongods, denne Gang paa Møen, hvor Nygaard, hvis Hovedbygning siden Slutningen af det foregaaende Aarhundrede havde tjent som Embedsbolig for Øens Amtmænd, ved Avktion var bleven købt af Fæstebønderne; da disse imidlertid ikke kunde stille den forlangte Kavtion, gik Salget tilbage, og Beringskjold og Fleischer købte i Fællesskab Gaarden med Generalmajor Eickstedt som Kavtionist.

Fleischer fortæller i sin omtalte Avtobiografi, at Beringskjold var kommen til ham og havde bedt ham være med til at købe Nygaard, som kunde faas meget billigt. Beringskjold selv kunde ingen Kavtionist skaffe, medens Fleischer let vilde kunne faa Eickstedt overtalt til at kavtionere, og, da Beringskjold ikke glemte at minde om, at Fleischer havde ham at takke for sit Embede, fik han ham ogsaa til det.

Men efter Købet var en Mand, som gik under Navnet »Møens Engel«, rejst omkring til Bønderne og havde opfordret dem til ikke at lade sig sælge, idet han fortalte, at de vilde kunne faa Købet til at gaa tilbage, saafremt de skaffede Kavtion for Købesummen.

Det lykkedes som sagt ikke; men Bønderne truede da Fleischer med, at de, hvis han vovede at komme til Møen, skulde »splitte ham i saa mange Stykker, at han ej mere kunde samles«. Fleischer rejste dog derover, og det lykkedes ham ved sin besindige og venlige Optræden at omstemme Bønderne saa grundig, at de endogsaa opfordrede ham til at overtage Godset alene. Det havde Fleischer ikke noget imod, da han var en duelig Landøkonom og paa den Maade sikkert vilde have kunnet skaffe sig et rigeligt Udkomme; men Beringskjold vilde ikke paa nogen Maade afstaa sin Part, og saa foretrak Fleischer at overlade ham det hele »uden at nyde en eneste Skillings Profit«.

Saaledes gik det til, at Beringskjold kort Tid efter med sin Familie havde taget Nygaard i Besiddelse; men Ro havde han aldrig paa sig ret længe ad Gangen.

Der var altid noget hemmelighedsfuldt over Beringskjold, sagde man; men, hvad det var for Tanker, der optog ham, vidste man ikke. Undertiden boede han paa Nygaard, uden at nogen vidste af det eller saa noget til ham; saa viste han sig pludselig en skønne Dag, spadserende omkring og inviterende Folk fra Omegnen og fra Stege — og saa var han en udmærket Vært.

En Dag, der var Middagselskab, sad man ved Bordet, da en Tjener kom ind og hviskede Beringskjold noget i Øret. Han rejste sig øjeblikkelig med en Undskyldning, forlod Stuen og kaldte lidt efter paa sin Kone, men kom ikke tilbage. Kort før Tjeneren viste sig, mente en af Gæsterne at have set en af Eickstedts Dragoner i flyvende Fart komme ridende ind paa Gaarden, og det laa da nær at sætte Soldatens Komme i Forbindelse med Værtens pludselige Forsvinden.

Ogsaa denne Gang gik det imidlertid galt med Udbetalingerne; Kongen blev misfornøjet og vilde tage Godset tilbage, og det blev derfor af det nylig oprettede »danske Kammer« paabudt Beringskjold, som jo allerede med sin Familie havde installeret sig paa Nygaard, at forføje sig derfra inden fire Uger. Det hverken vilde eller

kunde han, og Kancelliet fik da Ordre til at lade Generalfiskalen besørge Beringskjold udsat, da han havde ringeagtet en kongelig Befaling; men dertil svarede Kancelliet, at Kongen, naar han solgte Jordegods, kun optraadte som Privatmand, og Resultatet blev langt om længe, at Sagen kom for Hof- og Stadsretten. Og saa havde man imidlertid naaet Efteraaret 1771.

Struensee stod paa Toppunktet af sin enestaaende Karriere. Den for ikke mere end tre Aar siden endnu ret ubekendte 31aarige holstenske Læge, der ledsagede den 19aarige Kristian VII paa hans noksom omtalte Udenlandsrejse og ved Hjemkomsten blev knyttet til Hoffet som Kongens Livlæge og Forelæser, var snart avanceret til Dronning Karoline Matildes Kabinetsekretær og Elsker og derefter med rivende Hurtighed til den enemægtige Kabinetminister, Landets virkelige Regent, som med ubetænksom Hastighed og Hensynsløshed vilde realisere sine reformatoriske Ideer. At han baade derved og ved sit notoriske Forhold til Dronningen maatte faa ikke blot største Parten og de ældre, besindige Statsmænd, men ogsaa den største Del af Befolkningen til uforsonlige Fjender, var kun naturligt. Prinsesse Luise Augustas Fødsel paa Hirschholm i Sommeren 1771, Dronningens ligefrem forbløffende Uforsigtighed og Struensees paafaldende fejge Opførsel ved de forskellige civile og militære Uroligheder havde gjort hans Forbliven i Danmark

absolut livsfarlig, og han havde da ogsaa for Alvor tænkt paa at forlade Landet, sagde man.

Efter de norske Matrosers Demonstrationstog til Hirschholm havde Hoffet for at berolige de oprørte Gemytter bestemt at give Møde ved den Folkefest, som skulde afholdes paa Ridebanen nedenfor Frederiksberg Slot d. 28. September; men samme Formiddag skete noget, der pludselig bragte Forstyrrelse i Planen.

Baronesse Bülow¹¹⁾, som var i Besøg paa Fredensborg, fandt nemlig paa en af Slottets Trappegange et aabent Brev, der indeholdt en detailleret Beretning om et Komplot mod Dronningen, S t r u e n s e e og deres Tilhængere. Ved Festen skulde en af Deltagerne i Komplottet træde frem og i Folkets Navn forlange Hævn over S t r u e n s e e partiet. Afslog Kongen at hjælpe, vilde de bruge Magt: Dronningen skulde sendes til Kronborg, S t r u e n s e e, B r a n d t¹²⁾ og flere til Kastellet. Satte de sig til Modværge, skulde de »massakreres paa Stedet«. Brevet blev straks sendt til Hirschholm og forevist S t r u e n s e e, der blev saa altereret, at han vilde flygte over Hals og Hoved. Man nøjedes dog med at undlade at vise sig ved Festen under Foregivende af, at Kongen pludselig var bleven upasselig; men S t r u e n s e e s overdrevne Ængstelighed ved denne Lejlighed forøgede yderligere den fjendtlige Stemning imod ham.

Om *Struensee* personlig har haft nogen Skyld i den skarpe Fremgangsmaade overfor *Beringskjold*, ved man ikke; men *Beringskjolds* Had rettede sig mod Kabinettsministeren, som havde oprettet det »danske Kammer«, der havde forvoldt ham saa mange Bryderier. *Beringskjold* erklærer selv senere, at hans Bevæggrund til at sætte sig i Spidsen for Sammensværgelsen mod *Struensee* var Trang til at hævne sig for den Uret, som var tilføjet ham, og at det var ham alene, der havde faaet Tanken, medens de andre Deltagere kun ved hans ihærdige Paavirkning var yundne for Sagen.

Naar det blev fortalt, at *Struensee* havde isinde at oprette Møen til et Grævskab for sig selv, og at han derfor vilde hindre Salget af *Nygaard*, er det vistnok kun et aldeles løst Rygte; en anden Version fortalte, at *Struensee* vilde befri Bønderne for en despotisk Godsejer, og sikkert er det, at *Beringskjold* baade i sine Udtalelser og i Gerning viste sig som Fjende af Forsøgene paa at forbedre Bøndernes Vilkaar, og at han navnlig udtalte sig meget skarpt mod Løsningen af *Stavnsbaandet*.

Det er en Kendsgerning, at *Beringskjold* har meddelt Enkedronning *Juliane Marie* et Forslag til Indskrænkning af *Struensees* Magt, og at han har nævnt *Grev Rantzau-Ascheberg* og Generalmajor *Eickstedt*, Arveprins *Frederiks* Kabinetsekretær *Ove Høegh-Guldberg*¹³⁾ og Oberst *Køller*¹⁴⁾

som de Mænd, der formentlig vilde være bedst skikkede til at udføre Revolten.

Enkedronningen og Arveprinsen havde jo tilstrækkelig Grund til at hade **Struensee**, som ved saa mange Lejligheder havde krænket dem og søgt at holde dem borte fra Hoffet, og med dem fulgte naturligvis **Guldberg**; og **Rantzau-Ascheberg**, der havde haabet at komme til at spille en fremtrædende Rolle efter **Bernstorffs** Fald og faa Hjælp af sin tidligere Ven **Struensee** mod paatrængende Kreditorer, men i begge Retninger saa sig skuffet, havde nu ikke noget imod at se ham styrtet.

I Oktober Maaned var saa **Beringskjold** en Dag kommen op til Justitsraad **Jessen**¹⁵⁾, som i sin Tid havde været Kammertjener hos Kong **Frederik V**, senere foruden sin Pension ved Enkedronningens Hjælp havde faaet Vinleverancen til Hoffet, og som boede paa Amagertorv, og havde begyndt med i meget skarpe Udtryk at angribe Regeringen og navnlig **Struensee**. **Jessen**, som ikke havde nogen rigtig Fidus til den fremfusende **Beringskjold**, forholdt sig reserveret og svarede forsigtigt, at han ikke følte sig kvalificeret til at kritisere Regeringens Foranstaltninger, men at han kun kunde »med undersaatlig Hørsomhed adlyde de kongelige Befalinger«. Men **Beringskjold** blev ved med stigende Heftighed: **Struensee** burde og skulde miste sin enestaaende Magt, og derom var saadanne Mænd enige, som nok skulde vise sig

i Stand til at udføre, hvad de ønskede. Han opfordrede J e s s e n til at besøge sig den næste Morgen lidt før Kl. 10; saa vilde E i c k s t e d t komme, og J e s s e n kunde da sidde bag et Skærmbædt og uset høre hele deres Samtale — saa skulde han nok blive overbevist om, at der var lagt saa god en Plan, at S t r u e n s e e s Fald vilde være uundgaaeligt.

Efter denne Opfordring besøgte J e s s e n da den næste Morgen B e r i n g s k j o l d, som boede hos en Enke i Vimmelskaftet, ved Siden af »P e t e r s e n s Jomfrukloster«, og hørte bl. a., at baade E i c k s t e d t og K ø l l e r var fast bestemte paa at ville styrte S t r u e n s e e, og at de mente fuldkomment at kunne stole paa deres respektive Korpsers Medvirkning. K ø l l e r s falsterske Regiment havde Vagt paa Kristiansborg Slot, og E i c k s t e d t s sjællandske Dragoner skulde opretholde Ordenen i Byen, og begge Cheferne var anerkendt dygtige Officerer og i Besiddelse af et Overmaal af fysisk Kraft, som væsentlig bidrog til at skaffe dem Respekt overfor deres undergivne.

Med Hensyn til Oberst K ø l l e r s Deltagelse i Sammensværgelsen er det dog tvivlsomt, om han allerede saa tidlig har været med. Det synes snarere, at det var en Sag vedrørende en af hans Løjtnanter, som han satte særlig Pris paa, der i Begyndelsen af Januar Maaned 1772 for Alvor knyttede ham til de sammensvorne. Den unge Officer var paa Grund af en Subordinations-

forseelse dømt til Kassation, og det havde ikke været K ø l l e r muligt at faa S t r u e n s e e omstemt. Det blev fortalt, at Kabinetsministeren havde ytret, at, om det saa skulde koste hans Hoved, vilde Dommen over Løjtnanten blive underskrevet.

Nogle Dage efter den omtalte Samtale i Oktober Maaned bad saa E i c k s t e d t gennem B e r i n g s k j o l d Justitsraad J e s s e n om en Sammenkomst, rimeligvis paa B e r i n g s k j o l d s Værelse, og E i c k s t e d t foreslog da J e s s e n at tage til Fredensborg og give Enkedronning Juliane Marie og Arveprins Frederik nøjagtig Underretning om Sagernes Stilling i København, at der var dannet en Konspiration mod S t r u e n s e e, hvem der var med i den, og at der var lagt en saadan Plan, at Greven nødvendigvis maatte blive styrtet. E i c k s t e d t vilde derfor gennem J e s s e n anmode om, at Enkedronningen og Arveprinsen velvilligst vilde stille sig i Spidsen for dette Parti og »ved deres Anseelse og den Agtelse, som Publikum havde for dem, forhindre opbragte Hidshoveder og rasende Pøbel at begaa saadanne Uordener, som kunde ruinere uskyldige Mennesker og foraarsage uforudseelig Skade og Uorden«.

J e s s e n tog til Fredensborg og udrettede sit Ærinde efter Aftale, Enkedronningen lod G u l d b e r g kalde, og efter nøje Overvejelse besluttede hun og Arveprinsen at efterkomme Opfordringen til at stille sig i Spidsen for Konspirationen.

Jessen bragte straks Eickstedt Meddelelse om sin vellykkede Ekspedition, og i den nærmeste Tid holdt han omhyggeligt Juliane Marie og Arveprinsen à jour med, hvad der foregik i København, idet han adresserede sine Breve dels til sin Svigermoder, der var Kammerfrue hos Enkedronningen, dels til sin tolvaarige Datter, der boede hos Mormoderen paa Fredensborg.

Efterat Enkedronningen saa i Slutningen af November var flyttet til København, holdt Partiet i Almindelighed sine Sammenkomster hos Kapellanen ved Holmens Kirke, Peder Abildgaard¹⁶⁾, som boede i Størrestræde, med Udgang baade til Holmens Kanal og til Reverensgade, og som gennem sin Hustru var beslægtet med Fleischer og Beringskjold.

Da Eickstedt nogle Maaneder tidligere efter Struensees Ordre var forflyttet til København med sine sjællandske Dragoner, der skulde gøre Tjeneste som Livgarde, var Fleischer fulgt med som Regimentskvartermester og boede hos sin Svoger Abildgaard.

I September eller Oktober Maaned havde Beringskjold besøgt Grev J. H. E. Bernstorff, der opholdt sig paa sit Gods Wotersen i Lauenburg, og opfordret ham til at være Deltager i Sammensværgelsen mod Struensee, der havde fjernet Greven fra Statsstyrelsen netop et Aar tidligere; men Konspiratoren havde ikke haft Held med sig. Ogsaa Grev A. G. Moltke¹⁷⁾

havde i Efteraaret 1771 en Aften faaet Besøg paa Bregentved af Beringskjold, som betroede ham, at hele Landet var misfornøjet med Struensees Regimente, og at en Del meget ansete Personer havde besluttet at faa Kabinetministeren fjernet. Grev Moltke omtaler Besøget i sine efterladte avtobiografiske Meddelelser; men hans Kendskab til Beringskjolds Upaalidelighed fraraadede ham at yde Sagen sin Tilslutning. Han havde svoret at være Kongen og det kongelige Hus tro og vilde ikke deltage i noget, som kunde medføre ubehagelige Følger for nogen af Kongehusets Medlemmer. Beringskjold havde ikke været tilfreds med Grevens Svar og var endnu samme Nat rejst fra Bregentved; men Moltke tilføjer, at han senere mere end én Gang har været glad over, at han ikke havde blandet sig i denne »slibrige og farlige Affære«.

Suhm¹⁸⁾ beretter i sine hemmelige Optegnelser, at i December 1771 »Beringskjold, en svensk, som havde haft megen Del i Peter den tredies Afsættelse«, kom til Guldberg og foreslog ham »et Anslag imod Kabalen, dertil dreven af privat Had, fordi Kammeret havde frakendt ham noget Gods, som han havde købt af Kongen, og Kammeret var indsat af Struensee«. Som man vil se, er denne Beretning ikke ganske korrekt.

Guldberg boede dengang i Vimmelskiftet, paa Hjørnet af Badstuestræde, altsaa i Nærheden

af baade Beringskjold og Jessen, og en daværende Husfælle fortæller, at der flere Gange i Dagene førend den 17. Januar 1772 blev ringet paa en bestemt Maade paa Husklokken, og at Guldberg da gik ud, steg op i en Vogn, som holdt ved Helliggeistkirken, og saa kørte omkring i Gaderne med flere af de sammensvorne, der paa den Maade havde Sammenkomst.

Den 13. Januar blev der, fortæller Beringskjold selv, holdt et Møde af de sammensvorne, og ved den Lejlighed var der bl. a. bleven fremsat Spørgsmaal om, hvor man skulde bringe Dronning Karoline Matilde hen. De fleste var af den Mening, at man blot behøvede nogen Tid at anbringe hende paa Hirschholm; men derimod havde Guldberg indvendt, at det var Enkedronningens udtrykkelige Ønske, at hun skulde føres som Arrestant til Kronborg. Der var dernæst bleven Tale om de to Børn, Kronprins Frederik og Prinsesse Luise Augusta, og efter en Pavse havde Grev Rantzau-Ascheberg da henkastet: »Eier in die Pfanne etc.«; men saa havde Beringskjold skarpt dadlet den kyniske Maade, Greven tog Sagen paa, og tilføjet, at, saafremt Dronningen skulde inddrages i Skandalen og maaske blive kompromitteret, vilde han ikke mere være med i Konspirationen. Han var dog bleven overtalt af Guldberg, som havde lovet ham store Belønninger; men det er et Faktum, at Beringskjold indtil Aftenen før Katastrofen ikke var

med til sammensvornes Konferencer og kun gennem Eickstedt fik Meddelelse om, hvad der foregik.

Grev Rantzau-Ascheberg skal forøvrigt omtrent til sidste Øjeblik have været tvivlraadig. Endnu Dagen før Begivenheden vilde han have forraadt Sammensværgelsen til Struensees ældre Broder¹⁰), der siden Foraaret 1771 havde været Deputeret i Finanskollegiet, og kun den tilfældige Omstændighed, at denne ikke klædte sig om til Maskeballet, hvor han skulde med, i sit Hjem, bevirkede, at Greven ikke kunde faa talt med ham. Under Paaskud af Sygdom vilde Rantzau-Ascheberg saa ikke have været over paa Slottet; men det lykkedes dog Beringskjold at faa ham overtalt.

En anden Ubetydelighed havde nær bevirket, at Konspirationen var bleven røbet. Beringskjold havde nemlig om Aftenen den 16. Januar bestilt to Vogne hos en Vognmand, som Struensee engang havde gjort en Tjeneste, og givet Ordre til, at Vognene skulde holde ved Slotskirken, omtrent udenfor Vinduerne i Struensees Gemakker, der som bekendt laa i umiddelbar Nærhed af Dronningens. Om Kusken selv har fattet Mistanke, eller om Beringskjold muligvis ikke har været tilstrækkelig forsigtig i sine Ytringer, er ikke godt at vide; men hen paa Aftenen gik Vognmanden op paa Hofteatret, hvor der jo var Maskebal, fik fat paa en af Struensees Tjenere og sagde, at han havde noget vig-

tigt at meddele Greven. Tjeneren turde ikke forstyrre sin Herre, sagde han; men, da Kusken saa truede med, at han vilde gaa ind i Salen og opsøge Kabinetministeren, vilde Tjeneren dog hellere vove det selv. Han kom imidlertid tilbage med den Besked, at Manden ikke nu kunde faa Greven i Tale, men skulde møde hos ham den næste Morgen, og dermed havde Struensee afgjort sin egen Skæbne og meget mere.

Det blev de sidste Timer, Karoline Matilde tilbragte sammen med sin Elsker, og ingen af dem anede, hvor nær deres Kærlighedsroman var ved sin tragiske Afslutning: for Romanens Heltinde Tabet af Dronningværdighed, Frihed og Børn, for dens Helt en vanærende Død paa Skaffottet.

Nogle Timer senere havde Oberst Køller arresteret Struensee og hans Ven og Lidelsesfælle Enevold Brandt og besørget dem kørt til Kastellet i de to dertil bestilte Vogne.

Enkedronningen havde sendt Køller en egenhændig Billet med Anmodning om at tage Hævn over Struensee; under Maskeballet havde han spillet Skak med en af sine Officerer, og samtlige Arrestationer — blot med Undtagelse af Dronningens — var overdraget ham. Skøndt han var den sidst tilkomne af Deltagerne i Sammensværgelsen, kom Obersten saaledes ved selve Katastrofen absolut i Forgrunden.

Beringskjold var Deltager i det Optog, som med Guldberg og Enkedronningen i Spid-

sen efter Maskeballet brød ind til den sindsyge Konge og skræmmede ham til at underskrive Fængslingsordrerne mod Dronningen, Struensee og adskillige af deres Tilhængere, hvorpaa Karoline Matildes Fængsling som bekendt blev overdraget Grev Rantzau-Ascheberg, og om Morgenen den 17. Januar Kl. 8^{1/2} var Dronningen med sin Dragoneskorte og den lille Prinsesse allerede i fuld Fart paa Vejen til Kronborg.

Omtrent samtidig hermed blev Beringskjold kaldt til Kongen og Enkedronningen, som modtog ham meget naadigt og erklærede, at de »næst efter Gud havde ham at takke for den saa vel fuldendte, lykkelige Dag«. Til Belønning fik han et Par Dage senere Bestalling som Kammerherre med en aarlig Gage af 2000 Rigsdaler, og kort efter fik han Nygaard — eller som han efter sin Hustru kaldte den: Marienborg — tilbage.

Men det viste sig snart, at han havde ventet sig langt mere som Løn for sin fortjenstfulde Konspiratorvirksomhed. Han fortæller selv, at han følte sig dybt skuffet, og at han en af de nærmeste Dage efter Katastrofen stod rejsefærdig for at forlade København, da Eickstedt kom og overtalte ham til at blive.

At Beringskjold nogen Tid efter den 17. Januar ifølge kongelig Ordre har været bosat med sin Familie i Vordingborg, er sikkert. Adresseavisen for den 4. Februar 1772 fortæller

vidtløftigt, hvorledes Kammerherre Beringskjold paa Kongens Fødselsdag den 29. Januar havde holdt en prægtig Souper med Bal »i hans iboende Gaard i Vordingborg«, en Fest, hvortil Bedemanden havde indbudt »alle fornemme Folk af Byen tilligemed nogle af Egnen«, og som varede til om Morgenen Kl. 8. Under Maaltidet blev der udbragt Skaaler for hele den kongelige Familie »under Kanoners Løsning og blæsende Instrumenters Klang«, og desuden havde Kammerherren paa Byens Vinhus arrangeret en Fest for Borgerskabet og i et Værtshus et Gilde for den tarveligere Befolkning. Det bemærkes, at ogsaa Latinskolens Disciple blev trakterede i Dagens Anledning.

Maaske havde Beringskjold haabet at blive kaldt tilbage til Hoffet, men det skete ialfald ikke. Han havde absolut ventet at komme til at spille en fremtrædende Rolle paa den politiske Skueplads, og han skrev under Hoffets Sommerophold paa Fredensborg flere Breve fra Helsingør til forskellige Magthavere; men det var stadig forgæves.

Og saa begyndte den sikkert enestaaende Skilsmisseproces imellem Kongen og Dronningen, som førte til Greverne Struensees og Brandts barbariske Henrettelse paa Østerfælle d. 28. April og Dronning Karoline Matildes Forvisning til Celle en Maaned senere.

Beringskjold havde hele Tiden været

bestemt imod, at Dronningen blev prostitueret ved at impliceres i Sagen, og den nye Regering havde ham mistænkt for at pønse paa at faa den forviste Dronning tilbage til Danmark. Han var som sagt aldeles ikke tilfreds med, hvad han havde opnaaet som Belønning for sin ivrige Deltagelse i Sømmensværgelsen mod *Struensee*, og skrev i nogle Breve til *Eickstedt*, at *Guldberg* havde bedraget ham, at han vilde været tilfreds, om de kongelige Personer havde holdt blot Halvdelen af, hvad de havde lovet ham, og at alle rettænkende Mennesker vel maatte være enige om, at han havde fortjent en bedre Skæbne i sit Fædreland. Det er ogsaa utvivlsomt, at man havde givet ham Grund til at vente adskilligt mere, end han fik; hans Ærgerighed og Forfængelighed fik ham til at føle sig i høj Grad skuffet, og han var fra den Tid *Guldbergs* svorne Fjende. Ogsaa overfor den samlede Regering viste han sin Misfornøjelse og var som sædvanlig yderst uforsigtig baade mundtligt og skriftligt.

Guldberg levede i stadig Frygt for *Beringskjold*, og det er ikke usandsynligt, at han har benyttet *Eickstedt* som en Slags Spion overfor ham gennem en stadig mere omfattende Brevveksling, der senere blev saa skæbnesvanger for *Beringskjold*. De første Breve er fulde af Beklagelser over Tilstanden paa hans Gods, hvis Bønder efter hans Mening var ophidsede imod ham af Amtmanden, saaat

han ikke engang kunde være sikker for sit Liv; ogsaa en »liderlig og fortrukken Præst« var ham paa Nakken, skriver han.

I Slutningen af September 1772 var B e r i n g - s k j o l d rejst til Hamburg, da han ikke vilde risikere Livet ved at blive hjemme. »Den Pligt, jeg efter Naturens Lys alene er mine og mig pligtig, befaler: ikke at lade mit Liv før Tiden paa en noksom bekendt Maade afstjæle«, hedder det i et af Brevene.

Fra Hamburg sendte han til Kongen en Ansøgning om »allernaadigst Demission«, og hans Ansøgning blev bevilget med den Tilføjelse, at hans Majestæt »til et besynderligt Naades Tegn for bemeldte Kammerherre B e r i n g s k j o l d s os og vores kongelige Hus beviste Troskab og Iver« vilde lade de 2000 Rigsdaler aarligt gaa over til hans Frue, »saafremt hun sig her i Landet opholder«. Naar det fremdeles i Afskedsbevillingen hedder, at B e r i n g s k j o l d i al kongelig Naade faar sin Afsked fra sit Embede som Kammerherre »som og fra de Tjenester, hvorpaa han kunde have vores Løfte«, synes det virkelig, som om B e r i n g s k j o l d har haft Grund til at vente sig mere, end han har faaet.

Noget hen paa den følgende Sommer ansøgte B e r i n g s k j o l d saa om et Pas fra Københavns Magistrat til St. Petersborg; der kom som Svar en kongelig Befaling, at han skulde blive, hvor han var — men det vilde B e r i n g s k j o l d ikke, og S t. H a n s Nat rejste han hemmeligt og uden

Pas bort med et svensk Skib, som laa ved Grøn-sund Færgested. Til sine Folk havde han sagt, at han agtede at gaa i en fremmed Potentats Tjeneste og snart vilde komme igen som russisk Minister, Greve eller en anden stor Herre; han havde ogsaa ladet falde forblommede Ytringer om, at han maaske vilde forberede »nok en 17. Januar«.

Det var vel i Virkeligheden Forbitrelsen over Regeringens formentlige Krænkelser, der drev ham ud af Landet. Der kan neppe være nogen Tvivl om, at Beringskjold for Alvor tænkte paa at faa Guldberg styrtet og skaffe Karoline Matilde tilbage, og den afsatte Dronning var ikke ubekendt med hans Planer; men saa døde hun d. 10. Maj 1775, knap 24 Aar gammel, netop som Beringskjold efter hendes Opfordring var paa Vejen til Hannover.

En Fætter til Beringskjolds Hustru, Andreas Hald, der som ungt Menneske havde maattet forlade København paa Grund af en Bedragerisag — han havde under et falsk Navn fra-narret en Amagerbonde en større Pengesum — boede i Hamburg, hvor han efter Sigende levede af en lille Arv efter en afdød Slægtning og forøvrigt førte en ret lyssky Tilværelse. Beringskjold havde korresponderet med ham, da han benyttede ham som Kommissionær ved forskellige Indkøb, men indrømmede, at Hald i sin Ungdom havde været »noget vild og munter«. Nogle Breve fra ham til Beringskjold blev

senere fremlagte som Beviser for, at Kammerherren havde omgaaedes med Planer om at faa Dronning Karoline Matilde rehabiliteret; navnlig et af Brevene indeholdt nogle mystiske Sætninger, som, man mente, tydede paa, at Berringskjold gennem en vis D. D. i Hamburg skaffede den afsatte Dronning Meddelelser om, hvad der foregik ved det danske Hof, og især om Børnene, Kronprins Frederik og Prinsesse Luise Augusta.

Som bekendt var der ogsaa andre, der havde arbejdet for den forviste Dronnings Rehabilitation.

Grev Ernst Schimmelman²⁰⁾, ældste Søn af den bekendte Skatmester, havde som ungt Menneske gjort Bekendtskab med den jævnaldrende Dr. juris August Hennings²¹⁾, en ung Romantiker og Revolutionsmand, og de blev snart uadskillelige Venner. Hennings boede bl. a. en Tid hos den unge Schimmelman paa Palæet i Bredgade, medens Faderen var med paa Kristian VII's Udenlandsrejse, og de to unge Mennesker tumlede med store Planer om at reformere Staten.

I Foraaret 1770 blev Hennings paa en Hofmaskerade tilfældigvis Vidne til, hvor fortroligt Forholdet var blevet mellem Dronningen og Struensee, og fortalte Skatmesteren, hvad han havde opdaget; men han vilde ikke have noget med den Ting at gøre. Et Aarstid senere blev saa Hennings ved Struensees

Hjælp ansat som Arkivar ved det »tyske Kammer« og var sammen med sin Ven Vidne til Dramaets Afslutning, og i Efteraaret 1772 gik Hennings som Legationssekretær til Berlin, hvor han efter Aftale med Ernst Schimmelmänn gennem den engelske Gesandt søgte at virke hen til at faa Dronning Karoline Matilde kaldt tilbage til Danmark. Under Dronningens Fængselsophold paa Kronborg havde de to unge Mænd ved anonyme Breve til den engelske Minister i København søgt at formaa ham til at advare Karoline Matilde mod at afgive kompromitterende Tilstaaelser, og efter Dronningens Forvisning havde Ernst Schimmelmänn i Altona forhandlet med den forhenværende Staldmester Bülow, der efter Katastrofen sammen med sin noksom bekendte Frue havde slaaet sig ned der, om, hvorledes man bedst kunde faa Karoline Matildes Eksil ophævet.

Saa kom en ung engelsk rejsende Baronet, William Wraxall²²), i Efteraaret 1774 til Celle, saa Dronningen og besluttede at hjælpe hende, hvis det paa nogen Maade var ham muligt. I Hamburg traf han sammen med Bülow og Ernst Schimmelmänn, og Resultatet blev, at Wraxall skulde bringe Karoline Matilde Meddelelse om, at nogle danske Adelsmænd vilde forsøge at sætte hende paa Tronen igen, og opfordre hende til at slutte sig til dem.

Den unge Englænder kom virkelig til at tale med Karoline Matilde, som med den største Interesse hørte om Planen, og i den paafølgende Vinter var der ivrige Forhandlinger i Gang mellem Celle, Altona og København, hvor den forviste Dronning havde mange Venner, og W r a x a l l maatte jævnlig gøre en anstrængende Kurértjeneste. Man henvendte sig ogsaa i al Hemmelighed til Karoline Matildes Broder, den engelske Konge Georg III²³), hvis Samtykke var nødvendigt; men han havde Betænkeligheder, Sagen trak i Langdrag, og William W r a x a l l var netop i den Anledning paa Vejen til London, da han modtog den sørgelige Efterretning om Dronningens pludselige Død.

Beringskjold forklarer senere, at han bl. a. havde skrevet til Hald, for at han skulde skaffe ham at vide, hvem der var Forfatter til et lille Skrift, som var udkommet anonymt i Hamburg med Titlen: »Tandem bona causa triumphat«, og som meddelte, at der var dannet et Parti for at hjælpe Dronning Karoline Matilde til at komme tilbage til Danmark. Andreas Hald havde svaret, at en Domherre i Hamburg — Navnet kunde Beringskjold ikke huske — havde udtalt, at det virkelig forholdt sig saaledes, og Beringskjold havde da ønsket at gøre denne Herres Bekendtskab, saameget mere, som Hald skrev, at D. D. — den omtalte Domherre — var Dronningens For-

trolige i Hamburg. Det var dog først lykkedes Beringskjold at træffe sammen med ham i Efteraaret 1775, da Karoline Matilde allerede var død for flere Maaneder siden.

Paa »Hamburger-Stadtbibliothek« findes et Eksemplar af den omtalte lille Bog, som har Titlen: »Weissagung von der gewiss zu erwartenden Erfüllung des alten Sprichworts: Tandem bona causa triumphat. 1773«.

Det lille Skrift, som er anonymt og uden Angivelse af Trykkested, har som Motto:

»Liegt gleich die sanfte Unschuld öfters nieder,
von Bosheit, Neid und Hass gedrückt,
sie steht doch auf und zeigt ihr Antlitz wieder,
noch heller als zuvor geschmückt.«

Forfatteren begynder med at tale om Profeternes uheldige Skæbne og sin Betænkelighed ved at optræde som saadan, uagtet han vel kunde betragte sig som kvalificeret dertil. Han har tjent nogle smaa Hoffer, hvor man miskendte hans retskafne Hensigter og fik ham fjernet, saaat han nu som en sand Profet lever afsondret fra den store Verdens Larm. I tre Aar har han vandret om og søgt Tjeneste, har fastet oftere, end han brød sig om, og gaar med offentlige Hæderstegn paa en lappet Kjole. Han kan takke Hofkabler for sin sørgelige Skæbne. Han skriver ikke for Penge eller Belønning — saa vilde han

ikke have skjult sit Navn — og hans Profeti er den, at Danmark snart vil have den Lykke at gensé sin kære, uskyldige, tilbedelsesværdige Dronning Karoline Matilde.

Han er ingen Aandeseer, skriver han, spaar ikke af Kort eller Kaffe-grums, ikke af Hænder eller Æggehvite i Vand; men han har ofte set Dronningens Ansigt og studeret det nøje. Fra sin tidlige Ungdom har han interesseret sig for Fysiognomik og erhvervet sig en ret betydelig Erfaring, saaat han sjældent har taget fejl, naar han har bestemt et Menneskes Karakter af hans Ansigtstræk og forudsagt vedkommende et og andet af hans fremtidige Skæbne.

Da Struensee var bleven Konferensraad, havde han, saa ofte han saa ham, ment at bemærke en Hævelse paa hans Hals og havde tidt haft i Sinde at advare ham.

Dronningens Ansigt var i hendes lykkelige Dage saadant, at hun umuligt kunde være troløs med sin Gemal og Landet; nu viste hendes Træk kun Sorg, men ingen Bevidsthed om mørke Gerninger.

Kongens Ansigt viste Vid og Kløgt, Maje-stæt og Retfærdighedsans; hvad han havde gjort mod Dronningen, havde han sikkert troet at være retfærdigt, og, blev han overbevist om hendes Uskyldighed, vilde han ønske alt uskét.

Forfatteren vil nu forsøge at skrive som Jurist og Statsmand. Hvad der foregik i Køben-

havn i Aaret 1772, vil han ikke gentage. For Aviserne havde det givet Stof til at fylde deres tomme Spalter i et halvt Aar, udbrede Kendskab til Hofskandalen over hele Evropa og de andre Verdensdele med og opbevare den til de seneste Tider. Udenlandske Skribenter havde taget Stof, fet op til videre Behandling, illustrerede Viser derom blev foredragne og solgte paa Markederne, og deres Træsnit pyntede Væggene i den simpleste Bondehytte. Dr. Münter²⁴) havde — til advarende Eksempel for andre og til ikke ringe Nytte for sig selv — ladet *Struensees Omvendelseshistorie* trykke, og der var vel ingen Landsbypræst, som ikke havde købt den for at bruge den mod sin Junker, hvis han skulde faa fritænkernes Anskuelse.

Dommen var vel nok retfærdig og i Overensstemmelse med Loven; men Kommissionen kunde jo være narret af falske Beviser. Justitsmord var dog nylig forekomne i andre Stater — hvem kunde vide, om der ikke engang i Danmark i Stedet for Stagen, hvorpaa *Struensees Hoved* var bleven Føde for Ravne, vilde blive rejst en Ærestøtte, om en Revisionskommission fik fat paa Sagen. *Struensee* selv var nu raadnet og kunde ikke forsvare sig, og de, der ikke havde læst Aktstykkerne, maatte antage, at han som Majestætsforbryder med Rette var dømt til Døden. Men Anklagen var barnagtigt, taabeligt og daarligt skreven uden Spor af Logik, medens

Struensees Forsvar var smukt, fyndigt og overbevisende.

Struensee havde givet Danmark Trykkefrihed, og deraf havde lærde Mænd benyttet sig til filosofisk Prøvelse af forældede Fordomme; at kalde saadanne Mænd »Gudsbespottere«, var visse Teologers sædvanlige Tilflugt.

Fremdeles havde Struensee afskaffet en Mængde overflødige, fra Katolicismen arvede Helligdage, derved forhindret Lediggang og sparet Staten Masser af Penge, men ganske vist berøvet Dr. Münter Indtægten af adskillige Prædikener at sælge ved Kirkedørene — altsaa var Struensee en Gudsbespotter.

Paa Rejsen med Kongen skulde han have talt frit om Religion. Kunde han gøre ved, at Kongen hellere vilde have en Læge end en Hofprædikant med sig? En anden stor Herre, hvem hans Moder havde givet en Skriftefader med paa Rejse, havde ladet ham trave saa længe paa Postheste ved Siden af Vognen, at han var bleven liggende undervejs og havde maattet lade sig salve af en Feltskærer paa et Sted, hvor Biskoppen ikke havde salvet ham.

Struensee, sagde man, vilde selv udøve den Magt, som Undersaatterne havde overdraget Kong Frederik III. Havde Kongen da ikke Lov til at tage den Hjælp, han vilde, af en Minister, som han stolede paa og havde om sig, snarere end af et Statsraad, hvis Medlemmer øn-

skede at forvandle Monarkiet til et Aristokrati? *Struensee* skulde have foragtet det danske Sprog ligesom Nationen. Det var ganske vist en Fejl, indrømmer Forfatteren, at han ikke lærte Sproget; men han havde saa meget at gøre, som maaske efter hans Overbevisning var vigtigere.

Saa havde man bebrejdet *Struensee*, at han havde været fræk nok til fra Læge at blive Statsmand, som om ikke ganske anderledes daarligt kvalificerede Personer var bleven Ministre. At *Struensee* havde endog betydelige Evner i den Retning, havde han vist i sit 1763 i Hamburg udkomne Maanedskrift »Zum Nutzen und Vergnügen«, i sit Forsvar og ved de Forbedringer, han havde indført, og som man tildels havde beholdt. Hans Anklager, *Wivet*²⁵⁾, passede derimod bedre som Medlem af en spansk Inkvisitionsdomstol end som Generalfiskal.

Som Medikus, havde *Wivet* skrevet, havde *Struensee* haft Lov til at slaa ihjel i hele Byen (Altona) — »veniam occidendi per totam urbem« — som Minister i begge Kongerigerne — »per utrumqve regnum« — og det var bleven sagt, at en ung Medikus maatte have en ny Kirkegaard, en ung Jurist en ny Galge og en ung Teolog et nyt Helvede; men Forfatteren mener, Dr. *Münter* vilde hurtigere have faaet fyldt sit Helvede og *Wivet* sin Galge end *Struensee* sin Kirkegaard.

Med Hensyn til *Struensees* Forhold til

det smukke Køn antager Forfatteren, at han har været elskværdigere end Generalfiskalen, og at denne har været misundelig derover. Desuden kunde man maaské formode, at Damerne havde været bange for Generalfiskalens Titel, da det jo var en almindelig Fordom, at Fiskaler ikke var diskrete, men noterede alt op for maaské at bruge det ved Lejlighed, hvorimod Læger og Ministre allerede i Embeds Medfør maatte være tavse.

Naar Wivet kaldte Struensee en Ud-lænding, var denne ganske vist født i Halle; men hans Fader var da bleven dansk Embedsmand, og hans Moder var Datter af en dansk kongelig Livlæge. Var der endvidere noget at sige til, at Struensee, naar han ønskede at tjene den danske Konge og være om hans Person, dertil benyttede sin Ven Brandt og nogle Damer, som satte Pris paa ham? Og handlede han ikke i Overensstemmelse med Kongeloven, naar han støttede Kongens Ønske om at afskaffe Statsraadet, som vilde indføre Aristokrati? Og hvorfor skulde han ikke lade sin Underskrift gælde som Kongens, naar hans Majestæt ønskede det?

Det var ogsaa bebrejdet Struensee, at han havde ladet sin Broder komme fra Liegnitz og gjort ham til Deputeret i Finanskollegiet; men han var almindelig anerkendt som en særdeles dygtig Mand, og andre Slægtninge havde Struensee ikke begunstiget. At Struensee lod

sig gøre til Greve, var efter Forfatterens Mening en stor Taabelighed. Da han vilde modarbejde Adelen, skulde han netop have vist, at en borgerlig Mand kunde indtage en saadan Stilling, og derved vilde han have faaet Borgerne paa sit Parti; Adelen vilde dog altid være ham fjendtlig.

Wivet havde sagt, man maatte ikke lægge ham til Last, at han i en Anklage, som kunde synes at fordre den højeste Alvor, havde søgt at gøre *Struensee* latterlig: der var Forskel paa en Minister, som havde forsét sig, og en Markskriger, som vilde være Minister, og heri ser Forfatteren en utilgivelig Fornærmelse mod Kongen, som havde valgt sin Minister.

Med Hensyn til *Struensee*'s foregivne forbryderske Forvaltning af den kongelige Kasse, Kronprinsens haarde Opdragelse, Delagtigheden i *Brandts* strafværdige Opførsel mod Kongen, Afskaffelsen af Garden o. s. v. hedder det, at ingen havde set de Bilag, hvorpaa *Wivet* havde støttet sig. Efter at have gennemlæst *Struensee*'s Forsvar vilde mangan maaske sige, at han havde haft i Sinde at hævde Kongens suveræne Avtoritet, men at hans Fjender havde været ham for mægtige og snu, og at han selv ikke havde været tilstrækkeligt paa sin Post, bl. a. mod de Smædeskrifter om ham, som udspreddes mellem Folk. En Avisudgiver havde endogsaa vist *Struensee* en indsendt Artikel med Forespørgsel, hvad han skulde gøre med den, og faaet

det Svar, at det for hans personlige Vedkommende var ligegyldigt, om den blev trykt eller ikke, men at Stilen i Artiklen var saa slet, at den ikke vilde gøre Bladet Ære.

Det farligste for *Struensee* var naturligvis den først fortrolige og senere utilladelige Omgang med Dronningen, og denne Sag havde faaet en aldeles utilgivelig Offentlighed, da *Wivets* Anklage, *Struensees* Forsvar og Kommissionsdommen var i alles Hænder. Dronningen havde fra sin Ankomst til Danmark aldrig blandet sig i noget hende uvedkommende, blot ønsket at leve i Fred og Ro uden Deltagelse i Intriger og Kabaler, og Forholdet mellem hende og Kongen havde været godt; men hun havde været for klog og energisk, og Aristokraterne var bange for hende.

Efter at have faaet fjernet den ene Favorit efter den anden, Personer, som var dem ivejen, vilde de angribe Dronningen selv og skabe Uenighed mellem hende og hendes Gemal, og derfor søgte de ved Hjælp af Mænd, som Kongen havde Agtelse for og Fortrolighed til, at bibringe ham Modvillie mod Dronningen; det lykkedes kun altfor godt, og Kongen foretog alene sin noksom omtalte Udenlandsrejse.

En Gesandt fra ét vist Hof, der enten mente, at Dronningen var hans Planer imod, eller tænkte, han vilde kunne gøre sig Aristokraterne forbundne ved at forøge Tvedragten mellem Æg-

tefællerne, fik gennem hendes nærmeste Omgivelser refereret hende nogle udsøgte Uartigheder, medens Aristokraterne udsprede alle Slags Rygter om hende. Dronningen ønskede Enighed med sin Gemal, og, da hun saa *Struensees* Indflydelse paa ham, mente hun, han kunde hjælpe hende, henvendte sig til ham og fik virkelig ved ham Forholdet forbedret. Da han tillige var Dronningens Læge, opstod snart imellem dem en Fortrolighed, der blev udtydet som strafværdig. Han kom til hende og blev hos hende naarsomhelst, kørte og red med hende, modtog Foræringer af hende o. s. v., og hun viste i sin Opførsel imod ham Englænderindens friere Væsen.

Det eneste gyldige Bevis for Ægteskabsbrud, skriver Forfatteren, er ikke præsteret, og med Hensyn til deres egen Tilstaaelse maa man erindre, hvorledes den er tilvejebragt. *Struensees* Tilstaaelse kan man ikke tillægge nogen Betydning paa Grund af hans Sindstilstand i Fængslet, og med Hensyn til Dronningens maa man huske paa, hvad der foregik ved Undersøgelseskommissionens Besøg hos hende paa Kronborg. Dronningen skulde først forbitret have nægtet alt, indtil der blev spurgt, om hun vilde nægte, naar *Struensee* havde tilstaaet. Saa maatte han have løjet som det nedrigste Menneſke, skulde Dronningen have sagt, og dertil blev svaret, at saa var *Struensee* for begaaet Ma-

jestætsforbrydelse dødsdømt. Dronningen havde kun Minutter til Overvejelse: det gjaldt hendes egen Ære eller Struensees Hoved. Hendes Ære kunde maaske restitueres, hans Hoved ikke sættes paa igen. Om da Struensees Liv var reddet, hvis hun sagde ja? Et stumt Buk havde været Svaret, og Dronningen havde underskrevet Tilstaaelsen.

Og saa Vidnerne! Hovedsagelig Tjenestepersonale og en Frøken, hvis Rygte burde have gjort hende ubrugelig som Vidne mod Struensee. Med en saadan Retspleje, hedder det, kan enhver let miste Liv og Ære. Struensee skulde have sagt, da han gik til Skafottet: »Ich habe Feinde gehabt; aber so weit hätte ich nicht geglaubt, dass sie ihre Feindschaft treiben würden!«

Om Dronning Karoline Matildes Omdømme i Celle skriver Forfatteren, at hun i sin hele Opførsel ikke havde givet Spor af Grund til Mistanke og var elsket og æret af alle.

Man begyndte allerede, hedder det saa, at indsé disse Sandheder i Danmark. De, som havde gjort sig mest berømte i denne Sag, var fjernede, gamle tro Tjenere blev kaldt tilbage, og Forfatteren tror, Dronning Karoline Matilde vilde allerede igen have været i sin kongelige Gemals Arme, hvis man havde kunnet overvinde sig til ligesaa hurtigt at gøre et Skridt tilbage, som man i den største Overilelse havde gjort det frem.

»Men det sker sikkert endnu, og maaske er Danmark snart saa lykkeligt at opleve denne Dag, som det maa indføre med gyldne Bogstaver i sine Historiebøger. Ti, kan Kristian VII gøre en ædlere, skønnere og uforglemmeligere Handling end at frelse sin Gemalindes Uskyldighed?«

Hvem Forfatteren af det citerede lille Skrift har været, ved man ikke; men der er nogen Sandsynlighed for, at han tidligere har været ansat ved det hessen-kasselske Hof, ved hvilket Beringskjold ialfald kendte Regeringsraad Wegener²⁶⁾, med hvem han i en Række Aar korresponderede.

Dronning Karoline Matilde's pludselige Død har utvivlsomt gjort et dybt Indtryk paa Beringskjold og tilintetgjort Forhaabninger, han sikkert havde næret, om igen at komme til at spille en fremtrædende Rolle, som man maatte give ham en glimrende Belønning for. Nu maatte han opgive sin Rejse og Udsigten til »den deraf ventede Fordel for Eftertiden til mine og mig«, som han skriver.

Hos Baron Nils Gyllenstierna²⁷⁾ til Bjersgaard, omtrent fire Mile østenfor Helsingborg, havde Beringskjold opholdt sig i henved to Aar under et fingeret Navn, saaat ingen af Folkene paa Gaarden vidste, hvem han var. Til Fredensborg havde han straks efter sin Ankomst til Bjersgaard sendt Bud for at forklare, hvorfor han var rejst fra Marienborg, og den in-

time Korrespondance med Eickstedt blev fortsat.

Fideikommiset Bjersgaard, hvis Hovedbygning havde en meget smuk Beliggenhed paa en Holm i en lille Indsø, var en Snes Aar tidligere tilfaldet Gyllenstierna ved hans Faders Død, og Baronen og Beringskjold, som forøvrigt nylig havde gjort hinandens Bekendtskab ved Ramløsa Bad, befandt sig særdeles vel i hinandens Selskab. Beringskjold boede der under Navnet Juul, og mellem hans Papirer i Rigsarkivet findes et svensk Rejsepas, udstedt i Vestervik for »Kmh. von Beringschölds Secreterare Herr Jacob Juul« paa Rejse til Stockholm; at Beringskjold havde staaet i Forbindelse med det svenske Hof, mente man.

Han siger senere, at Rejsepasset var udstedt for ham selv, og at han under sit Ophold i Sverrig benyttede Navnet Juul, »da han undsaa sig ved under hans Omstændigheder at være sit eget bekendt«. Naar han havde løst Pas til Stockholm, var det kun, fordi jo dog et Sted skulde nævnes; han var slet ikke rejst derhen og havde i det hele taget ikke givet sig af med Politik, medens han boede paa Bjersgaard. At Passet er udstedt i Vestervik, stemmer godt overens med, at den Skipper, Beringskjold rejste bort med St. Hans nat 1773, hørte hjemme der og ved Grønsund Færgested havde indtaget en Ladning Korn, han havde købt af Godsejeren paa Marienborg. Der er derfor ingen Tvivl om,

at Beringskjold fra Møen er taget til Vestervik og derfra til Bjersgaard.

Brevene til Eickstedt indeholder stadig mere hadefulde Udfald mod Statens Styrere og Anger over Deltagelsen i 17. Januar-Katastrofen. Beringskjold skriver, at den nuværende »Skolemesterregering« er langt uslere end den forrige »Doktorregering«, han kalder Guldberg en »Tartuffe« og fortæller, at han selv nu har sikret sig »anden convenable Employ«.

Som Forklaring hertil tjener maaske en Pausus i et andet Brev, at han har i Sinde at rejse til St. Petersborg, da han tidligere har været nøje kendt af Keiserinden. Den uforskyldte Forfølgelse, hvorfor han har været Genstand i sit Fædreland, har andetsteds skaffet ham en langt større Lykke, end han havde kunnet vente, skriver han.

I en senere Skrivelse truer han den daværende danske Regering med, at der kunde hænde den noget lignende som, hvad der var hændet Struensee, og at der nok skulde komme »aabenbare Svar fra Magnus Beringskjold«.

Guldberg var stadig bange for Beringskjold, hvis Dygtighed som Spion og Konspirator var ham vel bekendt, og han vilde gerne have ham tilbage til Danmark, saa han kunde holde Øje med ham og eventuelt gøre ham uskedelig, naar der kom en god Lejlighed.

I et Brev fra Sommeren 1775 opfordrer Beringskjold saa Eickstedt til paa Enke-

dronningens Fødselsdag, d. 4. September, at skaffe ham Oprejsning, og et Par Uger senere fik han virkelig sin Kammerherreværdighed tilbage og Tilladelse til at tage Ophold paa Møen, »i Betragtning af hans en Gang viste Nidkærhed«.

Grunden til, at Beringskjold saa pludselig blev ked af Opholdet paa Bjersgaard, er ikke bekendt; men ret længe havde han jo aldrig kunnet opholde sig i Ro paa ét Sted. Der gik Rygter om et intimt Forhold mellem den fremmede Eventyrer og den gamle Barons unge Frue, der under Beringskjolds Ophold paa Herresædet fødte en Søn, som de to voksne Sønner af Baronens første Ægteskab ikke vilde anerkende, saaat de tog hjemmefra; men noget bestemt derom er ikke oplyst.

Hvorom alting er, sad Magnus Beringskjold kort Tid efter igen som Godsejer paa Marienborg; om hans Liv i det paafølgende Aar ved man dog ikke andet, end at han var indviklet i forskellige mindre interessante Processer, der synes at have været ham en nødvendig Adspredelse.

Saa solgte han i December 1776 Marienborg til den daværende hollandske Gesandt, hvorved han tjente en ret betydelig Sum, købte et Aars tid senere Rønnebæksholm ved Næstved, og der boede han i omtrent fire Aar.

Om det ældste Rønnebæksholms Udseende ved man intet. Det skal have tilhørt Valdemar Atterdag, som ifølge gammel Tradition

jævnlig skal have sejlet derop ad Susaaen fra Vordingborg; om selve Borgen ved man kun, at den rimeligvis er brændt. Da Beringskjold købte Gaarden, var der en temmelig ny, grundmuret Hovedfløj og to Bindingsværks Sidefløje.

»Den gale Kammerherre«, som han ofte kaldtes, blev snart berygtet som en fæl Bondeplager. Hundehullet i en af de gamle, fugtige Kældere og Træhesten nede i Ladegaarden har vistnok jævnlig været benyttede, og Herremandens tykke Stok skal ofte have danset paa Bøndernes Rygstykker.

En Bonde, som havde nægtet at gøre et Arbejde, der var ham paalagt, blev kaldt op til Kammerherren, smidt paa et Knippe Halm og pryglet, til hans Ryg viste blodige Striber; saa blev han fulgt hjem af to Karle. Næste Dag kom Beringskjold til Bondens Hus og lovede ham flere Prygl, saafremt han ikke gjorde, hvad han fik Befaling til; Bondekonen viste imidlertid Herremanden ud af Gaarden, rigtignok ikke uden Ængstelse for Følgerne.

Men den næste Dag, den 6. Juni 1781, blev en Mærkedag i Beringskjolds Liv; han fik andet at tænke paa, og den sølle Bonde slap for videre Ubehageligheder.

Kammerherreinden var almindelig afholdt, og det hed sig, at hun var den eneste, som kunde styre Herremanden, der, naar han blev rasende, raabte saa højt, »at man kunde høre ham til Næstved«. Ofte, naar han stod og skældte fra

et aabent Vindu, havde Folkene set hans Hustru trække ham tilbage og tale ham tilrette. Umaadelig stærk havde Kammerherren Ord for at være. Han kom en Dag ned i Stalden, hvor en Husmand, Hans Persen, havde noget Arbejde for, begyndte at skælde ham ud og tog fat i ham for at slaa ham. Men Hans Persen skubbede til Herremanden og sagde, han tog ikke imod Prygl af ham. Saa tog Beringskjold en Skovl og vilde slaa ham med den; men Husmanden tog Skovlen fra ham, og Kammerherren gik stille sin Vej. Næste Morgen blev Hans Persen kaldt op til Herremanden, som rejste sig, da han kom ind i Stuen, og spurgte, om der var en eller anden Ting, han ønskede sig. Ja, Husmanden trængte da svært til et Par Skindbukser, og næste Dag fik han et Par dejlige nye Hjorteskindebukser, som han havde til sin Dødsdag.

At Beringskjold stadig var optaget af hemmelighedsfulde Planer, var en almindelig Formodning. Det hed sig, at han spekulerede paa en Forening af de tre nordiske Riger, og det blev fortalt, at en Mand der paa Egnen gjorde Tjeneste som Kammerherrens Kurér til den svenske Konge Gustav III²⁸).

Beringskjolds ældste Søn, Ditlev, var bleven gift samme Aar, som Faderen solgte Marienborg, og ejede Nybøllegaard paa Falster, og den fire Aar yngre Søn, Tomas, som kort

efter Januarrevolutionen 1772 var bleven Kap-
tajn ved Dronningens Livregiment, blev i For-
aaret 1781 gift med den syv Aar ældre Kom-
tesse Luise Sofie Wedel-Jarlsberg og
boede paa Sparresholm ved Næstved, som hans
Fader havde købt til dem.

Et Par Maaneder efter Bryllupet meddelte saa
det nygifte Par den tidligere omtalte Ven af den
gamle Beringskjold Esaias Fleischer,
som netop var bleven Amtmand over Korsør
og Antvorskov Amter, at de havde en vigtig Sag
at tale med ham om, og at de derfor havde til
Hensigt at aflægge ham et Besøg i hans Hjem
i Slagelse. Fleischer, som paa Grund af nogle
Byggeforetagender ved sit Hus ikke saa godt
kunde tage imod Gæster, svarede, at han hellere
vilde komme til dem, og besøgte saa Sparres-
holm i Begyndelsen af Juni Maaned.

Det unge Ægtepar fortalte ham da, at den
gamle Beringskjold, som ikke kunde blive
træt af at udbrede sig om sin Misfornøjelse med
Regeringen, og som fremdeles beklagede sig
over, at den ikke tilstrækkeligt paaskønnede,
hvad han i sin Tid havde udrettet, ønskede at
faa Kongen befriet fra Guldberg regimentet
og danne et nyt Ministerium.

Beringskjold havde før Bryllupet lovet
det unge Par Understøttelse, men stillede nu som
Betingelse, at de skulde være ham behjælpelige
med Realisationen af hans Planer.

»Hvad om han gaar med farlige Projekter

mod Regeringen,« spurgte Svigerdatteren, »skal da min Mand og jeg være enige med ham derudi?« »Nej, Gud bevare Dem derfor,« svarede Fleischer; »hvad vil den gamle Nar da gøre? Er han gal ikke at være fornøjet med den store Lykke, han og hans have gjort? Vil han da endelig forspilde den?« »Ja, vist vil han nok det,« svarede de begge og begyndte nu omstændeligt at forklare Fleischer, hvad der havde gjort dem betænkelige ved hans Planer. »Og hertil,« sagde Sønnen, »fordrer han under de største Løfter, at jeg skal være ham behjælpelig og især se at skaffe ham en Regimentchef i København paa hans Side.« »Og mig,« sagde Fruen, »plager han, at jeg ved Dronningen skal skaffe ham Tilladelse at komme til København.« »Gud forbyde,« brød Fleischer ud, »at De lukker Deres Mund op til at begære sligt!« »Nej,« sagde hun, »men jeg har opholdt ham med Løfter. Men, sig mig, hvad skal vi gøre? Jeg er aldrig rolig for min Mands Skyld, som han alt i Enrum lader hente til sig og skriver og taler ham til, som han var desperat.« Fleischer sagde, at deres Pligter mod Faderen overvejedes her af dem, som var helligere og vigtigere, og, da han frygtede, der kunde være periculum in mora, var det bedst straks at underrette højere vedkommende.

Den gamle Beringskjold havde sendt Sønnen et Brev, hvori der stod, at han, saafremt han havde sit og sines Velfærd kært, skulde

komme ud til ham en Aften Kl. 8 og liste sig gennem Haven til et bestemt Værelse, hvor han saa vilde tale med ham.

Under fire Øjne betroede den unge Frue *Fleischer*, at hun godt vidste, Svigerfaderen kun havde begunstiget hendes Ægteskab med Sønnen i den Hensigt gennem hende at komme i Forbindelse med indflydelsesrige Personer af hendes Familie. Han havde allerede mange Forbindelser ved Hoffet og førte en meget omfangsrig Korrespondance. Hendes Mand havde han søgt at overtale til at faa sin nuværende Regimentchef, Generalmajor *Bessel*²⁹⁾, der kommanderede det norske Livregiment, til med sin Familie at besøge Rønnebæksholm og være hans Gæster nogen Tid; men den unge *Bering-skjold* havde sagt, at det kunde han ikke have med at gøre. Den gamle havde kendt Generalmajoren fra Sommeren 1779, da *Bessel* opholdt sig der paa Egnen med sit Regiment, og havde ivrigt søgt at gøre hans nærmere Bekendtskab; men Generalen havde forholdt sig meget reserveret. Paa Rønnebæksholm havde han det Aar kun været et Par Gange og ligeledes nogle Gange senere, men havde uagtet gentagne Opfordringer aldrig overnattet der og aldrig talt med *Bering-skjold* om Regeringen.

Til den unge Fru *Bering-skjold* havde Svigerfaderen sagt, at han fortrød, han ikke d. 17. Januar 1772 havde sat sig selv ved Roret som den, der i et og alt havde begyndt og fuld-

ført det store Værk. Han havde beklaget sig over den Mangel paa Erkendtlighed, som var vist ham, navnlig af dem, han havde hjulpet til Op-højelse, og især General Eickstedt. Han vilde nu formaa Kongen til at abdicere til Fordel for Kronprinsen, faa Enkedronningen og hendes Søn, Arveprinsen, til at forlade Landet, faa Guldberg sat fast og Ministeriet styrtet og endelig faa Schimmelman, der »udsugede Landet og bedrog Kongen og Kronen paa det infameste«, behandlet efter Fortjeneste. Gentagne Gange havde Svigerfaderen spurgt hende, om hun »havde Mod i Brystet«, om »hendes Hjerte sad paa det rette Sted«, og om hun vilde hjælpe ham, naar Tiden kom; men hun havde undgaaet ham saavidt muligt, og det havde han taget hende meget fortrydeligt op.

Navnlig var han forbitret over, at hun aldrig havde været at formaa til at gøre noget længere Besøg paa Rønnebæksholm, og at hun ikke engang havde villet tillade sin Mand at overnatte der; naar han hentydede til, at han maaske kunde gøre Sønnen til en af de første Mænd i Landet, havde hun altid slaaet det hen i Spøg.

Ogsaa den fra den 17. Januar 1772 bekendte Major Beck³⁰⁾ havde den gamle Bering-skjold haft fat i allerede ved deres Bryllup paa Ravnstrup, hvor Bruden havde boet hos sin Farbroder siden Forældrenes Død omtrent fem Aar tidligere, kort efterat hun var bleven forlovet. Svigerfaderen havde trukket Beck hen

i et Hjørne og spurgt ham, om han ikke kunde have Lyst til at besøge Rønnebæksholm. Da Majoren svarede, at han ikke havde Tid dertil, spurgte Beringskjold ham, »om hans Hjerte sad paa det rette Sted«. »Jeg forstaar Dem ikke, Hr. Kammerherre,« havde Beck svaret. »Jeg mener, om De har Hjerte i Brystet,« vedblev Beringskjold, hvortil Majoren svarede: »Til intet uden det, som udkræves af en ærekær Mand og en tro Undersaat.« Og saa havde Beringskjold slaaet Sagen hen i Spøg.

En lignende Henvendelse var sket overfor en anden af Bryllupsgæsterne, Baron Gülden-crone³¹), idet Beringskjold om Aftenen havde vist sig særdeles fortrolig imod ham og næste Morgen til hans Overraskelse havde staaet ved hans Seng, da han vaagnede, og spurgt ham, »om han havde Mod i Brystet,« hvortil Baronen havde svaret, at han ikke manglede Mod, saafremt det skulde prøves med Hensyn til undersaatlig Troskab.

Efter alle disse Oplysninger mente Fleischer, det var nødvendigt at give rette vedkommende Meddelelse om Sagen; han opsatte straks en Skrivelse til Guldberg, lod den unge Beringskjold og hans Frue læse Brevet og sendte det til Fredensborg med et paa-lideligt Bud.

Saa rejste Fleischer hjem og Ægteparret til København, hvor de vilde give Gehejmeraaden nærmere Oplysninger, og Resultatet blev, at Re-

gimentskvartermester Schiøt³²⁾ i Næstved fik det Paalæg: forsynet med de fornødne Dokumenter at besøge Beringskjold arresteret og hans Papirer beslaglagte.

Schiøt satte Amtmanden, Kammerherre Bielke³³⁾, Stævne i Næstved og overrakte ham en forseglet Kabinetsordre, hvori der stod, at Kammerherre Mogens Beringskjold paa Rønnebæksholm i flere Aar »saavel i Tale som i Skrift havde tilladt sig ubesindige Udladelser om Regeringen og prøvet paa allehaande Maader ved sine skammelige Anslag at ville forstyrre Fædrelandets Rolighed og Regeringens Sikkerhed,« at man med en utrættelig Langmodighed havde taalt det for den Tjeneste, han d. 17. Januar 1772 gjorde Landet, og ventet, »at denne urolige Mand skulde af Naade lade sig bøje til Fortrydelse og Sindighed«. Da man imidlertid nu havde erfaret, at »han fremturer i denne sin blinde Ondskab«, gav man herved Kammerherre Bielke, Regimentskvartermester Schiøt og Byfoged Wulf³⁴⁾ i Næstved Ordre til at gribe Beringskjold, hvor de kunde finde ham. Saa skulde han visiteres, tilbringe Natten paa Raadstuen under Bevogtning, tidlig om Morgenens føres til København og afleveres til Oberstløjtnant Holten³⁵⁾ i Kastellet. Endelig skulde hans Papirer paa Rønnebæksholm beslaglægges, sorteres og overleveres Kabinettet. Da Bielke og Schiøt var bange for, at Beringskjold skulde slippe dem af Hænderne, hvis de kom til

Rønnebæksholm for at anholde ham, skrev Kammerherren næste Morgen til Beringskjold, at han nødvendigvis maatte tale med ham snarest muligt i Anledning af nogle Jorder og derfor bad ham ulejlige sig til Næstved samme Formiddag, d. 6. Juni. Brevet blev sendt med ridende Bud, som kom tilbage med Svar, at Beringskjold nok skulde møde, og i Mellemtiden fik Byfogden samlet fire haandfaste Borgere, forsynet dem med skarpladte Geværer og bestilt en Vogn, som skulde holde parat til at køre.

Klokken 12¹/₂ kom Beringskjold, og Amtmanden oplæste for ham den kongelige Arrestordre, som han hørte uden synlig Sindsbevægelse. Derefter blev Arrestanten visiteret, overgivet til Byfogeden og bragt ind paa Bytingstuen, stadig under Bevogtning af de fire bevæbnede Borgere, og straks efter blev der sendt Meddelelse om Arrestationen til Guldberg.

Saa kørte Bielke og Schiøt i Beringskjolds Vogn til Rønnebæksholm, hvor de traf Kammerherreinden i Færd med at blive friseret og saa skaansomt som muligt underrettede hende om, hvad der var hændet hendes Gemal. Naturligvis blev hun altereret ved Meddelelsen; men det beroligede hende dog noget, at Schiøt efter Kongens Befaling gjorde hende opmærksom paa, at hverken hun eller Børnene i mindste Maade vilde komme til at undgælde for Kammerherre Beringskjolds Forsyndelser. I de to Herrens Rapport om deres Ekspedition til Rønne-

bæksholm hedder det om Kammerherreinden, at den omtalte Efterretning syntes »meget at forsøde hendes med Taarer blandede, ængstefulde og nedslagne Bekymring«.

Dernæst blev alle Beringskjolds forefundne Papirer samlede og underkastede en foreløbig Undersøgelse, og det var ikke noget let Arbejde. Der var Dokumenter og Breve i Dynger, i Skabe og Pulte, i Kasser og Skuffer — endog saa under Sofatæppet og Sengedynerne i Sovekamret — og alt blev enten taget med eller pakket ned og forseglet.

Det blev fortalt, at Beringskjolds mangeaarige Kammertjener og Jæger, som trofast havde fulgt ham paa hans tidligere hemmelighedsfulde Rejser, og som var kørt med ham til Næstved, da han mærkede, at der var noget paa Færde, straks var løbet over Markerne tilbage til Rønnebæksholm for at advare Kammerherreinden, og at de med Assistance af den ældste Søns Hustru, der netop var paa Besøg hos hende, hurtigt havde aabnet Kammerherrens Gemmer, udtaget Papirer, som efter deres Skøn kunde blive farlige ved en eventuel Husundersøgelse, og brændt dem paa Skorstenen i Køkkenet. Det er ialfald sikkert, at der, som det senere viste sig, næsten intet virkelig kompromitterende fandtes mellem de Papirer, som blev samlede paa Rønnebæksholm for at bruges som Beviser mod Beringskjold.

Først Kl. omtrent 2 om Natten var Bielke

og Schiøt færdige, saaat de kunde køre tilbage til Næstved med deres Bytte.

Beringskjold havde imidlertid været fuldkomment rolig og fattet og havde kun erklæret, at han ikke havde foretaget sig noget urigtigt, og Kl. 3¹/₂ om Morgenen den 7. Juni holdt hans egen Karet, forspændt med seks Heste, for Raadstuedøren, da »Amtmandens Karet ikke var i den Stand, at man kunde vove saa lang en Rejse med den«. I Kareten tog Byfogeden, med Kaarde ved Siden og Pistol i Haanden, Plads hos Arrestanten paa Bagsædet, medens to af de bevæbnede Næstvedborgere sad paa Forsædet; de to andre Borgere, med Sabler, Pistoler og Bøsser, fulgte efter i en mindre Vogn — og saa begav det mærkelige Tog sig paa Vejen til København. Klokken 5 om Eftermiddagen blev omsider den gamle Intrigant, som undervejs havde underholdt sig livligt med Byfogeden, afleveret i Kastelet, hvor Vicekommandanten skulde tage ham »i sin allernøjeste Forvaring og skarpeste Opsyn«. Oberstløjtnant Holten havde faaet det særlige Paalæg, at han maatte »med denne listige Mand bruge den allerstørste Aarvaagenhed«.

Beringskjold blev i Kastelet anbragt i et Værelse i den gamle Fængselsbygning bagved Kirken. Der var Jernstænger for Vinduerne og rigelig Bevogtning, og til hans Forplejning var der tilstaaet ham en Rigsdaler om Dagen.

Imidlertid havde Regimentskvartermester

Schiøt, som var kommen til Fredensborg den foregaaende Aften, tidlig om Morgenen overleveret Guldberg en forseglet Kuffert med de paa Rønnebæksholm beslaglagte Papirer, der straks blev undersøgte. Det, som ikke havde Interesse, blev af Schiøt og Byfoged Wulf bragt tilbage til Kammerherreinde Beringskjold og den ældste Søn, hvem de overrakte en kongelig Skrivelse, hvori det bl. a. blev dem meddelt, at hans Majestæt ønskede Oplysninger om den arresterede Kammerherres pekuniære Forhold, saa at alle hans Forpligtelser kunde blive nøjagtigt opfyldte. Kammerherreinden skulde beholde Rønnebæksholm med den ældste Søn til Bistand.

Saa gik der mere end et Fjerdingsaar, hvor Statssekretæren var ivrigt optaget af Forundersøgelserne til Beringskjolds Sag. Navnlig gennemlæste han omhyggeligt den tidligere omtalte omfangsrige Korrespondance med General Eickstedt; han kendte den sikkert i Forvejen, men vilde nu benytte den til at gøre den farlige Konspirator uskadelig og faa ham sat i Forvaring for Resten af hans Levetid. Korrespondancen var jo ikke synderlig smigrende for Guldberg selv, og, medens det havde været det korrekteste, om han som impliceret i Sagen havde overladt Ledelsen af den til en anden, tog han den tværtimod fuldstændigt i sin egen Haand, og det kan ikke nægtes, at han ved denne Lejlighed er optraadt i høj Grad partisk og hadefuldt overfor Beringskjold.

Efter endt Gennemlæsning forfattede Guldberg da en Fremstilling af Sagen, som skulde forelægges Kongen, og det var vistnok hans Mening, at hans Majestæt saa straks af egen Magtfuldkommenhed skulde afsige Dommen. Men Guldbergs Fremstilling vandt ikke Bifald; dels fandt man ikke Beviser nok, dels var der ingen Vidner ført og ingen bestemt Anklager opgivet. De fleste af Statsministrene, der ligesom Guldberg havde haft Papirerne til Gennemlæsning, ønskede yderligere Oplysninger, og kun General Eickstedt stod paa Statssekretærens Side.

Man indrømmede, at Beringskjolds Liv »havde været en Kæde af Voldsomheder og Uretfærdigheder«, saaat han altid havde været »en Afsky for hans Landsmænd og en Skræk for hans Naboer og for hans Underhavende«; men Resultatet blev dog, at Guldberg skulde foranstalte en grundig Undersøgelse, og den begyndte i Slutningen af Oktober 1781.

Der blev da først skaffet skriftlige Erklæringer fra Amtmand Fleischer, fra Beringskjolds yngste Søn og hans Frue, der jo havde fungeret som Angivere, fra Major Beck ved Livgarden og fra flere endnu; men Erklæringerne vilde ikke vise andet end, at Beringskjold havde været meget misfornøjet med Regeringen og kritiseret den skarpt, at han havde beklaget sig over Mangel paa Erkendtlighed fra højere Steder, og at han havde ønsket at komme til at

indtage en mere fremragende Stilling og saa at hævne sig paa dem, der havde chikaneret ham. Det havde derfor været hans Hensigt at formaa Kongen til at abdicere til Fordel for Kronprins Frederik og at faa dannet en ny Regering — og dertil havde han navnlig ønsket Assistance af Sønnen og Svigerdatteren. Hans drastiske Udtryksmaade var man jo vant til, og med Anvendelsen af verbale Injurier havde han som bekendt aldrig taget det saa nøje.

Efter kongelig Befaling blev der da nedsat en lovkyndig Kommission for formelt korrekt at undersøge Kammerherre Beringskjolds Sag og da først og fremmest den noksom omtalte Korrespondance med Eickstedt. Det blev udtrykkelig bemærket, at Generalen kun meget nødig havde udleveret Beringskjolds Breve, men ment at burde gøre det af højere Hensyn, og Kammerherren klagede senere med Rette over, at det ikke var blevet ham tilladt at fremlægge Brevene fra Eickstedt til ham.

Kommissionen, som bestod af Gehejmeraadene Rosenørn³⁶⁾, Carstens³⁷⁾ og Ste-mann³⁸⁾, blev gjort særlig opmærksom paa de mange fornærmende Udtryk, Beringskjold havde brugt overfor de højeste Embedsmænd, paa hans mange mistænkelige Rejser og hans tidligere Forbindelse med den forviste Dronning Karoline Matilde i Celle, paa den Naade og Langmodighed, man stadig havde vist ham, og

paa, at hans egen Søn og Svigerdatter havde følt sig forpligtede til at angive ham.

Da Børnene efter deres indstændige Anmodning var bleven fritagne for at benyttes som offentlige Vidner, da de navngivne Udlændinge ikke kunde indstævnes, da Korrespondancen med den afsatte Dronning i Celle ikke kunde gøres til Genstand for retslig Undersøgelse, og da en Henvendelse til venligtsindede Hoffer i Anledning af Beringskjolds Forhold let kunde gøre Skaar i den gode Forstaaelse, vilde Kommissionens Medlemmer indse, at den sædvanlige lovformelige Vidneførsel maatte undgaas, og at Regeringen maatte forlange Kommissionens Tavshedsed. Efter nøje Undersøgelse maatte de tre Herrer da tilkendegive, om ikke Statens Rolighed vilde fordre, at Beringskjold for Livstid blev holdt i Forvaring, dog uden yderligere Straf i Betragtning af hans Fortjenester den 17. Januar 1772 og af Hensyn til hans Familie. De nødvendige Vidneafhøringer foregik i al Stilhed, og den 1.—2. Marts 1782 blev Beringskjold selv forhørt i Kastellet.

Med Hensyn til hans meget omtalte Rejser til Stockholm og St. Petersborg og hans foregivne Forbindelse med de derværende Hoffer erklærede han under Forhørene, at det var lutter Komediespil fra hans Side for at skaffe ham bedre Vilkaar hjemme. Korrespondancen med Celle benægtede han ikke; men Hensigten dermed havde for hans Vedkommende været at ud-

spionere Karoline Matildes Planer og meddele dem til den danske Regering. Han var ogsaa bange for, sagde han, at hun skulde skade ham og hans Familie.

Hans Trusler mod Regeringen maatte man ikke bedømme for haardt, og han havde betragtet sin Korrespondance med Eickstedt som rent privat, men indrømmede forøvrigt, at han havde skrevet »som en gal Mand«.

At han endelig for Alvor skulde have tænkt paa noget Anslag mod Kongefamilien og Regeringen, var det pure Opspind af hans Søn og Svigerdatter, til hvem han efter deres Bryllup havde staaet i et temmelig spændt Forhold.

Saasnart dette Forhør var afholdt, fik Beringskjold anvist et bedre Værelse og fik Tilladelse til at læse Bøger og Aviser og modtage enkelte Besøg, og samtidig blev Kammeradvokat Colbjørnsen³⁹⁾ tilstaaet ham som juridisk Konsulent og Defensor.

I Colbjørnsens Indlæg staar der bl. a., at, da baade Beringskjold og hans Børn »levede lykkeligt, maatte han være fra Forstanden, om han, uden Haab om bedre Lykke, vilde skille sig og sin Familie ved deres Fordele«. Han var kun Privatmand, hedder det, indtog ingen offentlig Stilling, var ikke rig nok til at skaffe sig formaaende Hjælpere, var gammel og skrøbelig og »havde altid vist en grænseløs Hengivenhed for det kongelige Hus og vovet baade Liv og Velfærd for Fædrenelandet«. Endelig hedder det,

at den Maade, hvorpaa dette Anslag mod Regeringen skulde være sat i Værk, var altfor urimelig til, at man kunde tiltro en fornuftig Mand at have lagt Planen, og, »var han berøvet Forstandens Brug, saa blev han ingen Genstand for Straf«.

Den 31. December modtog Kongen Kommissionens Betænkning: Beringskjold havde ikke kunnet sige sig fri for Forbindelse med den afsatte Dronning i Celle saa lidt som for, at »en almindelig Omstyrtning af den nærværende Forfatning har været hans urolige Virksomheds Formaal«, og man maatte tro paa Sønnens og Sviگردatterens Vidnesbyrd, da man ikke kunde tænke sig, at de havde haft til Hensigt at skade ham, og de desuden ikke kunde have nogen Fordeel deraf.

Efter Kommissionens Skøn maatte Beringskjold betragtes som en urolig og farlig Borger, der for Livstid burde holdes i Forvåring, dog med »saa lemfældig Behandling, god Pleje og Bekvemmelighed i sin Arrest, som kan bestaa med den allernøjeste Bevogtning«.

Regeringen mente, den kunde »med den roligste Samvittighed ophøje denne Kommissions Slutning til en Dom«, saa at Beringskjold blev Statsfange for Livstid, idet der forøvrigt blev udsat 600 Rigsdaler aarlig »til hans bekvemme Pleje, under Kommandantens Bestyrelse og Regnskab«.

At den yngre Søn og hans Frue har haft

ret egennyttige Bevæggrunde til deres Optræden mod den gamle Beringskjold, kan der næppe være nogen Tvivl om. Det er mere end sandsynligt, at den gamle, som tidligere havde været meget rundhaandet overfor Sønnen og Svigerdatteren, der brugte mange Penge, har nægtet dem yderligere Understøttelse, saafremt de ikke gjorde, hvad han ønskede, og at Guldberg saa har lovet at holde dem skadesløse.

Hvad Statssekretæren angaar, har han vistnok følt Grunden under sig mindre sikker, efterhaanden som Kronprinsen nærmede sig sin Myndighedsalder, og det er vel derfor, han har været saa ivrig for at faa gjort det urolige Hoved, som han nøje kendte og tidligere selv havde benyttet, uskadeligt.

Som yderligere Grund til den usædvanlige Fremgangsmaade i Sagen mod Beringskjold angives de sørgelige Erfaringer fra Aaret 1772, som havde vist, at »hverken paalagt Tavshed eller Sagens ømmeste Natur holder skjult, hvad Nysgerrighed sætter sig for at efterspore«.

Medens Beringskjold, efterat Dommen var bleven ham forkyndt, forberedte sig paa at tilbringe Resten af sit Liv i Kastellet, overtog den ældste Søn Rønnebæksholm og bosatte sig der, medens Kammerherreinden, der siden Mandens Arrestation havde været svagelig og ofte sengeliggende, flyttede til den nærliggende Sortebrødregaard, som Sønnen Ditlev, der havde faaet den ved Mageskifte mod Nybøllegaard,

overlod hende, og hvor hun døde først paa Sommeren 1783.

Nogle Dage efter hendes Død blev Boet ved en Kabinetsordre udleveret til Sønnerne med den Tilføjelse: »Hvad Arrestanten Magnus de Beringskjold, Faderen, angaar, da er han af os dømt til et evigt Fængsel, hvoraf han hverken skal eller efter hans Misgernings Beskaffenhed bør uden ved Døden befries; følgelig er han at agte som civiliter mortuus, der hverken kan eje eller for sin egen Person arve«.

I Slutningen af samme Aar antog begge Sønnerne efter bevilget Ansøgning Navnet »Wedelsparre«.

Som tidligere omtalt havde Kammerherre Beringskjold efter at være bleven forhørt faaet anvist et bedre Værelse med Tilladelse til at læse og til at modtage enkelte Besøg. Han havde bl. a. faaet Tiden til at gaa ved at spille Kort med nogle af Officererne; men, da han allerede efter en Ugestids Forløb havde forsøgt at skrive til sin Hustru, var han kommen under strængere Opsigt.

I den ene Ende af Fængselsbygningen, ved den sydlige Kirkegavl, hvor nu Arrestforvareren har sin Bolig, laa Beringskjolds Værelse i Stueetagen med en Vagtstue udenfor. Bygningen har fire Stens Mur, Vinduerne havde dengang som i de øvrige Fangerum Jernstænger og de dobbelte Døre baade Jernstænger og stærke Laase. Udenfor Døren stod to Skildvagter, en Underofficer og seks Menige opholdt sig i Vagt-

stuen, og en inspicerende Officer foretog Visitation baade Dag og Nat. Slippe ud kunde Fangeren altsaa ikke; men at forholde sig fuldstændigt rolig var ham ligesaa umuligt.

I Begyndelsen af Februar Maaned 1783 havde han faaet sin Oppasser, en fattig Soldat, til at købe Skrivematerialier og gemme dem mellem Brændet ved Ovnene, og det var lykkedes ham at faa skrevet to Breve til sin Hustru. Den gamle Soldat var gift, og hans Kone havde paa taget sig at spadsere til Rønnebæksholm og aflevere de to Skrivelser til Kammerherreinde Beringskjold personlig.

For at skaffe Rejsepenge til Konen havde Beringskjold givet Oppasseren et Par Guldærmeknapper at pantsætte; han havde faaet laant tre Rigsdaler paa dem, og en Lørdag Middag havde Konen begivet sig paa Vejen.

Foruden Brevene til Kammerherreinden havde hun til sin egen Underretning faaet en Seddel, som Beringskjold havde skrevet for at angive hende den Vej, hun havde at gaa: »Til Kiøge er 4 Miile, fra Kiøge til Nestved er 5 Miile. Rønnebecksholm er en liden half Miil fra Nestved; men liige til Gaarden fra Kiøge er 5 Miile. Der boer Frue Kammerherrinde Beringschiold«.

Konen havde hele Tiden været meget betænkelig ved Foretagendet, og, da hun var kommen til Korporalskroen ved Køge og saa, at det ene Brev havde aabnet sig lidt, fik hun pludselig saa

stærke Skrupler, at hun hurtigst muligt vendte Næsen hjemefter. Sagen blev opdaget, den sølle Oppasser fik »25 gode Stokkeprygl« for sin Umage, og Beringskjold fik strængt Tilhold om ikke oftere at gøre saadanne Forsøg, da man ellers maatte »forandre den naadige og skaan-somme Omgang«.

De paagældende Breve findes mellem Dokumenterne vedrørende Retssagen mod Beringskjold i Rigsarkivet, og han klager i dem over Officererne og over den Sømmensværgelse, hans Børn af egoistiske Bevæggrunde har faaet i Stand, beklager Kammerherreinden og »har meget ondt af sin jordiske Engel med hendes Melankoli«, beder hende give Konen, som har bragt Brevene, 4—5 Rigsdaler og sørge for, at hun kan køre tilbage til København, og spørger tilsidst, om hun ikke kan undvære 20—30 Rigsdaler, da han »ikke har 1 β mellem Hænder«.

Da Kommandanten saa skulde bringe Beringskjold det omtalte Tilhold, laa han paa sin Seng og læste. Kommandanten sagde høfligt: »Hr. Kammerherre! I Anledning af den utilladelige Korrespondance, De har ført, har jeg en kongelig Ordre at kommunikere Dem«; men Beringskjold raabte op, holdt sig for Ørerne og bar sig ad som en afsindig. Det var altsammen Snak af Guldberg, skreg han, Kongen vidste slet ikke noget om det hele; og først nogle Dage senere lykkedes det at faa ham til at høre Or-

dren uden dog at svare paa Spørgsmaalet, om han havde forstaaet den.

Et Forsøg paa ved Hjælp af en Soldat, der barberede ham, at faa en Seddel praktiseret til nogle udenlandske Gesandter, mislykkedes ligeledes, da Soldaten i sin Befippelse afleverede Skrivelsen til Kommandanten, og saameget skrappere blev der passet paa Arrestanten. Den omtalte Seddel, en Lap Papir, sammenfoldet og omviklet med en tynd, graa Traad, findes mellem Aktstykkerne i Rigsarkivet og viser en halv Snes aldeles ulæselige Linier, skrevne med Trækul. Under Forhøret fortalte Soldaten, som havde barberet Beringskjold, at denne, medens han blev indsæbet, havde puttet Sedlen i hans Lomme, og, medens den vagthavende Løjtnant et Øjeblik var borte, hvisket til Soldaten, hvor han skulde bringe den hen. Af Forskrækkelse var han kommen til at skære Beringskjold; men denne havde trøstet ham med, at af den Rift døde han ikke.

Der blev saa nedsat en Krigsret, hvor en Officer bl. a. fortalte, at Arrestanten en Dag havde sagt, at nu varede det ikke længe, inden »Kongen gik af, og Kronprinsen kom paa«, og saa var det forbi med Guldbergs Regimente. Denne Udtalelse blev refereret for Kommissionen, og i Begyndelsen af April Maaned blev Dommen forkyndt Beringskjold ved Kongens Foged: han skulde »miste sin Kammerherrenøgle og holdes paa det Sted, hvor vi ville hensætte ham.

udi den nøjeste Bevaring og vide, at de Befalinger er givne, at, om han i sit Fængsel videre herefter forgaar sig, blive de alvorligste Tvangsmidler straks brugte«.

Da den vagthavende Officer saa en Aften kom for at visitere, kunde han næppe faa Døren op, og, da han omsider var kommen ind og havde faaet tændt Lys, saa han, at Beringskjolds Lænestol var flyttet hen foran Døren, og i den laa han tilsyneladende i dyb Søvn. Han blev lagt hen paa Sengen og begyndte saa at fantasere: der havde været Mordere, som havde saaret ham med »tyrkiske Pile«; men Gud havde givet ham Kræfter som Goliath, saaat de ikke havde kunnet faa Livet af ham. Nu bad han Officeren forsvare ham, hvis de skulde komme igen. Løjtnanten sagde, det var lutter Indbildning, da ingen kunde komme ind til ham; men Beringskjold vilde ikke tro ham og blev ved: »De har jo slæbet mig rundt omkring og ilde tilredet mig; og, vil De se paa Gulvet, da flyder Blodet der af mine bekomne Saar«. Det var, skriver Løjtnanten i sin Indberetning, Natpotten, som var væltet og havde tømt sit Indhold ud over Gulvet. Skildvagten udenfor Døren fortalte, at han havde hørt Beringskjold give nogle Lyde fra sig, som om han havde ondt, og, lige førend Officeren kom, havde han slæbt noget tungt hen for Døren. Løjtnanten blev lidt hos ham, og, hver Gang han var ved at falde i Søvn, sagde

han, det forekom ham, at hans Fjender igen var der.

Kort efter har Beringskjold virkelig faaet et Brev bragt til sin Hustru. Det synes at være sendt til en Købmand i Næstved og af ham givet til Forpagterens Kone paa Rønnebæksholm med Paalæg at faa det overleveret til Kammerherreinden personlig.

I flere Maaneder havde Fru Beringskjold været sengeliggende paa Sortebrødregaard, men var nu i Bedring. Saa var den 3. Maj 1783 en Tjener kommen ind til hende, medens hun var alene, og havde leveret hende et Brev uden at ville sige, hvem det var fra. Hun lukkede Brevet op, men fik kun læst Overskriften: »Allerbedste og eneste Ven paa Jorden!«, da hun ved saaledes at se, at det var fra hendes Mand, faldt i den ene Besvimelse efter den anden uden at faa Tid til at læse videre af Brevet, førend Folkene og Regimentskvartermester Schiøt, som netop var paa Gaarden, kom til for at hjælpe hende. Schiøt fik Brevet, hvoraf han tog en Kopi til Eickstedt, og raadede den forfærdede og grædende Kammerherreinde til at sende Brevet til Kabinettet for at vise, at hun ikke havde Del i nogen hemmelig Korrespondance med Manden. Fruen bad ham hellere brænde Brevet; men Schiøt forestillede hende, at det muligvis vilde blive bekendt, at hun havde modtaget det, og at hun saa vilde udsætte sig for meget ubehagelige Følger, og det lykkedes ham at over-

tale hende til at lade ham faa det, indlagt i en forseglet Konvolut. Efter Kammerherreindens Død en Maanedstid senere sendte Schiøt det til Guldberg.

I Brevet giver Beringskjold først en Fremstilling af, hvorledes han straks efter sin Fængsling omtrent to Aar tidligere var bleven syg, »af 7 Sygdomme paa éngang«; men han døde ikke, som hans Fjender sikkert ønskede. De fleste af Officererne »har været artige«, skriver han; kun en enkelt har opført sig saadan, at han »ikke forhen vilde have betroet ham sine Svin«. Saa omtales Kommissionen og Vidnerne, hvorimellem endog Mænd, der havde nydt Gæstfrihed hos ham paa Rønnebæksholm. »Med en dødelig Smerte« havde han erfaret, hvem der var hans egentlige Angivere, og at adskillige af deres Angivelser var falske. Hans 7—10 Aar gamle Breve til Eickstedt var fremlagte, uden at han kunde faa Lov til at fremlægge Generalens Breve til ham, og Halds Breve var ham »til mere Ære end Skam af upartiske anseet«. Brevene viser bl. a., at Beringskjold ofte havde hjulpet Brevskriveren, hvis økonomiske Forfatning var ret miserabel.

Den 9. April var det blevet ham forkyndt, at han skulde blive i Arrest for Livstid; men forøvrigt befinder han sig vel. »Jeg har aldrig nogen bedrøvet Time, uden naar jeg tænker paa min jordiske Engel«, skriver han. Saa beder han sin Hustru lade Forpagterkonen rejse til Køben-

havn med Svar og levere det til en navngiven Gæstgiver. Derefter fortæller Beringskjold, at han tidligere har skrevet to Gange, »hvortil Pen, Blæk og alt blev mig efter Holtens Foranstaltning af min Oppasser tilbragt og altsaa let at optage«, og at der i Resolutionen staar, at »det ej skal komme min Kone og Børn til Præjudice«. Endelig skriver han, at Værelset er daarligt, Loft og Gulv, Vinduer og Døre utætte, han ligger daarligt og har næsten intet Linned — men er desuagtet ved godt Humør.

Forkyndelsen af Dommen medførte foreløbig ingen Forandring i Beringskjolds Fængselsliv. Men, da Tidspunktet for Kronprinsens Konfirmation nærmede sig, bragte den vagthavende Officer ham en Dag den Meddelelse, at der fra Hoffet var kommen Anmodning om nogle nærmere Oplysninger vedrørende hans Sag, og overleverede samtidig Fangen Skrivematerialier.

Med den største Iver tog Beringskjold fat, og Resultatet blev da omsider et noksom omtalt Skrift med Titlen: »Anledning til og Beviis for nogle af Høegens mange forræderske Practiquer, item hemmelige og hidtil fast ubekjendte Anecdoter, alt henhørende og mest passeret i Høegens Regierings Tiid fra den 17. Januarii 1772 til den 14. April Anno 1784«.

Beringskjold tog flere Afskrifter, Oberstløjtnant Holten fik fat paa en af dem, som han leverede til Guldberg, og, da Kommandanten en Uge senere foretog en Visitation af Bering-

skjolds Værelse, medtog han Originalmanuskriptet, som han ligeledes overbragte Statssekretæren.

Et Eksemplar af dette mærkelige Skrift — vistnok det eneste, som var bevaret — fandtes tidligere i den Bülow'ske Manuskriptsamling paa Sorø Akademi, men er senere bortkommet. Det var skrevet med Beringskjolds Haand, var underskrevet af ham og adresseret til Kronprinsen.

Kort efter blev det ved en Kabinetskrivelse paalagt Kommandanten i Kastellet at sørge for, at der blev passet nøje paa, hvad Beringskjold havde i sit Kammer, at han blev omhyggeligt bevogtet, saaat han ikke kunde faa Lejlighed til at skrive eller føre hemmelige Samtaler, og at Præsten i Kastellet kun maatte besøge ham som Sjælesørger og tillige gøres opmærksom paa, hvad han var for en Hykler.

Det er ikke umuligt, at Guldberg har arrangeret Komedien — at skaffe Beringskjold Lejlighed til at komme med yderligere skriftlige Udgydelser — for at faa et graverende Vidnesbyrd imod ham; saaledes opfattede Fangen det ialfald selv, og hans Forbitrelse mod Regeringens Leder blev om muligt endnu større.

Efter Regeringsforandringen d. 14. April 1784 anmodede Beringskjold gentagne Gange Kommandanten om hos Kronprinsen at udvirke en fornyet Undersøgelse af hans Sag, men fik stadig intet Svar. Saa stak han en Dag i Be-

gyndelsen af Juni Maaned nogle smaa sammenrullede Papirstumper i Haanden paa den vagthavende Løjtnant; denne viste dem til Kommandanten, og de saa nogle ulæselige Linier, kradsede paa Papiret med en spids Pind. Beringskjold spurgte senere Løjtnanten, om han havde læst, hvad der stod paa Sedlerne, og, da han fik at vide, at de var afleverede til Kommandanten, blev han rasende og spurgte, om Løjtnanten da vilde finde sig i, at Kronprinsens Liv kom i Fare — vilde han det, maatte han være en slet Karl.

Da Løjtnanten saa den næste Morgen kom ind til Beringskjold, viste denne ham, at han havde skrevet paa Væggen med Kul, at Kommandanten i længere Tid havde været vidende om en Sammensværgelse mod Kronprinsen og Kronprinsessen med »Nabonnadius« eller Guldberg som Hovedmand; men Oberstløjtnanten havde sørget for at skjule det. Enhver Officer eller Underofficer burde meddele det til Kronprinsen, og et nylig forfattet Skrift om »Høegens mange forræderske Practiquer«, hvoraf Guldberg selv havde faaet to Eksemplarer, gav alle Oplysninger derom.

Naar Beringskjold kalder Guldberg »Nabonnadius«, hentyder han til et Sted i hans ufuldendte »Verdens Historie«, hvor han fortæller om Belsasar, den sidste babyloniske Konge, at han kun var Konge af Navn, medens hans Fader og Medregent Nabonnadius (Na-

bonnedos) og Farmoder, Nitokris, var de virkelige Regenter.

Mærkeligt nok fik Beringskjold ingen Ubehageligheder i Anledning af denne nye Demonstration, den 1. November fik Kastellet ny Kommandant, og i den korte Tid, Statsfangen endnu tilbragte der, hører man ikke noget om yderligere Uroligheder.

Netop Aarsdagen efter, at Kronprins Frederik havde overtaget Regeringen, indkom der til Kancelliet en Skrivelse, som meddelte, at Beringskjold ifølge kongelig Resolution med første Skibslejlighed skulde transporteres til Bergenhus Fæstning for at tilbringe Resten af sin Levetid der, saaledes at han dog af og til maatte faa »en dermed passende og til hans Sundheds Vedligeholdelse nødvendig Frihed at røre sig og tage frisk Luft«.

Da Sønnerne havde faaet overladt hele deres Arv efter Forældrene, skulde de »til hans saameget bedre Pleje« herefter betale ham 300 Rigsdaler om Aaret, saalænge han levede, og han skulde desuden beholde de 600 Rigsdaler aarligt. Kommandanten paa Bergenhus skulde forvalte det samlede Beløb, og, saafremt Statsfangen ikke forholdt sig rolig, men viste Opsætsighed mod Kommandanten eller de vagthavende Officerer, maatte han vente, at »de alvorligste Tvangsmidler efter Omstændighederne imod ham skulde bruges«.

I Slutningen af April Maaned 1785 blev denne

kongelige Resolution af Kongens Foged meddelt Beringskjold, som nu maatte belave sig paa ialfald for længere Tid at sige Danmark Farvel.

Nogen stor Sorg kan det næppe have været ham at forlade Landet. Hans Hustru, som han, efter Brevene til hende at dømme, virkelig har holdt meget af, var jo død, Børnene, som just ikke havde vist sig særlig hensynsfulde overfor deres Fader, kunde han ikke have nogen Grund til at ønske sig i Nærheden af, og, som det senere viste sig, havde den gamle Intrigant absolut ikke opgivet Haabet om at se sig rehabiliteret og maaske lettere fra et Sted, hvor han havde sine gamle Fjender paa Afstand og muligvis kunde skaffe sig nye Venner i det livlige Bergen med dets stadige Forbindelse med Udlandet. Det var ganske afgjort ikke det værste Forvisningssted, man kunde have fundet til ham.

En af de sidste Dage i August blev Beringskjold saa bragt ombord paa det Skib, der skulde føre ham til hans fremtidige Opholdsted, og d. 8. September blev den 64aarige Mand af en Kaptajn og to Menige afleveret paa Bergenhushus Fæstning.

Han fik anvist Bolig i Proviantforvalterhuset, bestaaende af et stort trefags Værelse og et mindre Kammer; en lille Forstue blev indrettet for de vagthavende Soldater. Den gamle Mand kom foreløbig godt ud af det med sine Omgivelser, og i omtrent tre Aar synes alt at være gaaet nogen-

lunde fredeligt. Men tilfreds var Bering-skjold langtfra.

En Pastor Feiermann⁴⁰⁾, som var ansat ved den tyske Kirke i Bergen, og som var Beringskjolds »Spisevært«, rejste i Foraaret 1788 til København, hvor han omtalte ham meget sympatetisk baade i Kancelliet og overfor hans to Sønner, der efter deres Samtale med Præsten klagede til Kongen over, at deres gamle Fader ikke fik saa god Pleje og Opvartning, som han burde have. En kongelig Ordre til Stiftamtmand Schouboe⁴¹⁾ i Bergen paalagde ham da som Beringskjolds »Tilsynsværge« at tage sig af Sagen, medens Kommandanten, Generalmajor Fasting⁴²⁾, maatte tage Ansvaret for Fangens Forbliven paa Fæstningen.

Rimeligvis har Feiermann bl. a. haft med sig til København en Skrivelse fra Bering-skjold, hvoraf en Afskrift findes i Manuskript-samlingen paa Sorø Akademi.

Dette interessante Manuskript, som er anonymt og adresseret til Prins Karl af Hessen⁴³⁾, »skrevet i Aaret 1788 fra Frankfurt am Main, men nu af det Tydske i det Danske oversat og med nogle Anecdoter forbedret«, fortæller først, at der 1784 i Tyskland var udkommet et Skrift, som var oplagt flere Gange, men straks opkøbt »uden at vide af eller for hvem«. Saa havde Manuskriptets Forfatter uventet faaet det at læse hos en bekendt og set, hvor stor Interesse det vilde have for Prinsen og andre højtstaaende

Personer, men »kunde for ingen Pris erholde Originalen af Ejeren«. Da han nu af Aviserne saa, at Prinsen og hans Gemalinde, Prinsesse L u i s e, agtede at rejse til København, vilde han ikke undlade at »meddele Dem en Del, saavidt min Hu-kommelse tillader, af de fornemste og vigtigste udi samme Skrift ommeldte Begivenheder, hvilke Deres Durchlaughtighed, da De selv kommer til København, bedre kan lade undersøge og derefter bedømme saavel deres Rigtighed som Vigtighed«.

Skriftet, hvis Titel var »Anledning til og Beviis for nogle af H ø e g e n s mange forræderske Practiquer m. m.« begyndte, hedder det, med Aaret 1768 og gik til Aaret 1786, og til det sluttede sig en nylig udkommen Piece, som heller ikke var til at faa fat paa, kaldet »Hemmelige Anekdotter henhørende til den i Dannemark bekiendte 17. Januar 1772 og den derpaa efter Ca-binetsordre 5. Juni 1781 arresterede v. B. etc.«.

Ganske kort omtales Kronprinsens Fødsel, K r i s t i a n V I I ' s Udenlandsrejse med S t r u e n s e e som »Rejse-Medicus«, S t r u e n s e e s voksende Magt og de dermed følgende Forandringer i Statsstyrelsen, »saaat ingen kongelig Betjent, fra den højeste til mindre, var fra Aftenen til Morgenen sikker paa Charge eller Ejendom«.

Dette traf ogsaa, hedder det, en vis v. B.'s Ejendom, som han havde tilkøbt sig, men som »ved en S t r u e n s e e s k Ordre, som udgaves for Kongens«, blev frataget ham. »Dette blev An-

ledning til den 17. Januarii; ti Ejendommen blev ham, som meldt; ej alene frataget, men han og Familie blev forvist, deres Ejendom, Sæden paa Marken, dem frataget, deres Møbler udkastet, og Besætning af et kostbart Stutteri, Hollænderi af 2 à 300 Køer, et Par Hundrede engelske Faar med deres Yngel, alt af bedste Slags, blev nægtet Græsning«.

Da saa Struensees Magt i Juli 1771 var steget i den Grad, at ifølge en kongelig Befaling »hans Ordre skulde gælde lige med Kongens«, gjorde v. B. Enkedronning Juliane Marie et Forslag »alene til Struensees Magts Indskrænkelse«. I Manuskriptet bruges jævnlig Navnet »Nabonnadius« for Guldberg og »Nitokris« for Enkedronningen i Henhold til det tidligere omtalte Sted i Guldbergs Verdenshistorie.

Saa omtales det Møde, hvor Karoline Matildes og de to Børns Skæbne kom paa Tale. Efter Rantzau-Aschebergs kyniske Bemærkning i Anledning af Børnene: »Eier in die Pfanne etc.« havde da v. B. rejst sig og sagt: »Mine Herrer! Ingen af os eller nogen dødelig kan skabe ved egen Magt det mindste levendes, mindre et fornuftigt Menneske med en udødelig Sjæl, og dog tales saaledes om kongelige Børn. Da De har saadant i Sinde, vil jeg fra nu af intet have med den ganske, omtalte Affære at bestille«. Guldberg havde da sagt, at det langtfra var tænkt, som Greven havde svaret, og overtalt

v. B. til at blive. Den næste Dag havde v. B. bedt Guldberg om et Besøg og igen ønsket at »se sig befriet for at have videre med denne nu for ham farlige, ja ugudelige Affære«; men Guldberg havde da »med bøjede Knæ, Taarene i Øjnene og mange haarde og dyre Eder forsikret, at der ikke skulde ske noget saadant, saa længe han levede.

Som Deltager i det Optog, der trængte ind i Kongens Værelse for at faa ham til at underskrive Fængslingsordrerne, havde v. B. holdt sig tilbage og for første Gang set Ordrerne, men ikke deres Indhold; »ti fra den 13' var han udelukket af alle geheime Forsamlinger«. Med Hensyn til Dronningens Fængsling fortælles der, at hun ikke engang fik Lov til at være alene, medens hun tog nogle af sine underste Klæder paa sig, og at »Rantzau opførte sig nedrigt«. Saa omtales Struensees og Brandts Fængsling og Befordring til Kastellet, Karoline Matildes Bortførelse til Kronborg og Kommissionens skarpt kritiserede Virksomhed, og der henvises i den Anledning til Skriftet »Tandem bona causa triumphat«, som »giver fuldkommen Oplysning uden at nævne Hovedmanden til saa uhørt og ugudeligt et Foretagende«.

Ved Omtalen af Struensees og Brandts Dom hedder det, at, hvad Brandt var dømt for, havde hans Eftermand, Schack⁴⁴), gjort nogle Hundrede Gange og langt grusommere — nemlig

banket den sindsyge Konge — og derfor i faa Aar »avanceret uden mindste Lærdom til fast de højeste Ærestrin«; men, naar han gjorde det, var det efter Guldbergs Ordre, medens Brandt i det højeste havde Karoline Matildes. Og, hvad Struensee angik, havde Guldberg, naar man fraregnede Forholdet til Dronningen, foretaget sig lige saa slemme Ting. Om den lille Prinsesse hedder det, at hun »blev ved en kongelig Akt gjort unfähig til Arvesukcession og maatte ej kaldes Kronprinsesse«, hvilket først blev forandret 1784.

Da v. B. d. 19. Januar 1772 vilde rejse bort, havde Eickstedt »brugt al sin Veltalenhed til at formaa ham at blive«; han havde samme Dag faaet Kammerherrenøglen af Kongen selv, men fire Dage senere modtaget en Kabinetsordre, »at han ej maatte opholde sig ved Hoffet eller i Byen«. Og fra samme Time havde han været »forfulgt med saadanne Viderværdigheder, som ej kan troes uden af Erfarenhed«. Da han saa efter Ansøgning fra Hamburg modtog sin Demission, vilde han ikke beholde de 2000 Rdl., som var tilstaaet ham aarlig, og de var da bleven »hans Frue i Afskeden tillagt, saalænge hun levede og vilde forblive i Riget«.

Derefter omtales ganske kort v. B.'s Ophold paa Bjersgaard hos Baron Gyllenstierna. Med det danske Hofs og den svenske Konges Tilladelse, hedder det, vilde han »etablere sig i Skaane«, og hans Frue var i Juli 1775 derovre

»for at bese deres tilkommende Bopæl«. Hun var anmodet om at overtale ham til at komme tilbage til sit Fædreland, og han føjede hende og rejste i Oktober til sit Gods paa Møen.

Og saa læser man om Salget af Marienborg og Købet af Rønnebæksholm, den yngste Søns Bryllup paa Ravnstrup og v. B.'s Arrestation og Fængsel i Kastellet. Af de vagthavende Officerer kendte han en Del, og de vilde vide, hvad han havde forbrudt; men han erklærede, at han var saa uskyldig som et nyfødt Barn. Af Kommis-særerne blev han behandlet ikke som Arrestant, men som Ligemand, og de lovede ham kongelig Belønning og Naade, naar han blot vilde ind-rømme, at det havde været hans Hensigt at styrte Regeringen. Om Beskyldningerne imod ham, navnlig fra Sønnen og Svigerdatteren, sagde han, at de baade var falske og indbyrdes modsigende, og han klagede over, at Eick-stedts Breve til ham, som var beslaglagte paa Rønnebæksholm, ikke maatte udleveres ham til Brug ved Forsvaret, og at han, uagtet han bad om det, ikke maatte faa nogen Kopi af Dommen.

Saa læser man, at Karoline Matilde efter sin Afrejse havde mange Venner i Danmark, og at hun til sin Død var nøje underrettet om alt, hvad der passerede. Aaret før hun døde, havde hun ladet »v. B. paa 3die Haand sondere« og faaet saadan Underretning om ham, at hun ønskede, at han skulde komme til Hannover. I Hamburg vilde han faa Besked om, hvor han

skulde begive sig hen; men, da han var kommen til Neumünster, bragte Aviserne ham den overraskende Efterretning om hendes Død, og han var saa rejst tilbage til Skaane med uforrettet Sag og havde straks kasseret den paagældende Korrespondance. Havde Dronning Karoline Matilde levet et Aar endnu, var hun sikkert kommen tilbage til Danmark.

Ogsaa v. B.'s mislykkede Forsøg paa fra Fængslet at komme i Forbindelse med Yderverdenen omtales, og Kulinskriptionen paa Væggen, som Kommandanten straks havde ladet en Murersvend overstryge med en Kalkbørste. Derefter var Kommandanten taget til Frederiksberg for personlig at give en Fremstilling af, hvad der var passeret, og om Eftermiddagen havde han besøgt v. B. og fortalt ham, at han i hele to Timer havde haft Avdiens hos Kronprinsen, og at denne havde sagt, at v. B. blot skulde forholde sig rolig; han skulde ikke lide nogen Uret.

Om Oberstløjtnant Holten hedder det forøvrigt, at han var en Mand, som efter Middagstid sjældent var ædru, og at han saa i Almindelighed var meget aabenmundet; han skulde ogsaa have udspremt det Rygte, at »v. B. mest var fra Forstanden«.

Saa følger en hel Del om G u l d b e r g s mange vilkaarlige Embedsbesættelser uden nogetsomhelst Hensyn til vedkommendes Kvalifikationer. Alt, hvad G u l d b e r g foretog sig, var kun dikteret af Hensyn til ham selv. Han søgte at for-

sinke Kronprinsens Konfirmation saa længe, som det paa nogen Maade var ham muligt, og han haabede imidlertid at kunne befæste sin Stilling ved at faa lutter Venner ind i Statsraadet og i det hele taget faa anbragt sine Tilhængere i fremragende Stillinger, hedder det. Men det havde altsammen ikke hjulpet.

Om Guldbergs Frue fortæller Manuskriptet, at hun var »en Fæstemøllers Datter fra Jylland og her ofte havde kørt Møgvognen, og nu finder hun ej Selskab for sig i Aarhus« — hvor Høegh-Guldberg jo efter Regeringsforandringen 1784 var bleven Stiftamtmand. Han var to Gange gift, med to Søstre, Døtre af en jysk Møller, og var selv Købmandsøn fra Horsens.

At Beringskjold er Forfatter til det her citerede Manuskript, kan der næppe være nogen Tvivl om, og paa det sidste Blad er der noteret, at Originalen er sendt til Prins Karl af Hessen, og at han igen har leveret den til Kronprinsen i Sommeren 1791. Hvorledes det forøvrigt forholder sig hermed, ved man ikke, saalidt som, hvorvidt »Høegens Practiquer« virkelig, som angivet i Begyndelsen af Manuskriptet, har været trykt i Tyskland.

Ved Midsommertid 1789 blev der pludselig givet Ordre til, at Beringskjolds Sovekammer skulde indrettes til en ny Fange, Herman Krefting, som var dømt for at have lavet falske Pengesedler. Døren til Beringskjolds Dagligstue blev da tilmuret, og de to Fanger fik

fælles Udgang gennem Forstuen, som Beringskjold i lang Tid havde haft Tilladelse til at lade sin Tjener benytte, men som nu igen blev Vagtstue.

Denne Indskrækning af hans Bolig irriterede Beringskjold i den Grad, at to Læger i en Skrivelse til Major Thodal⁴⁶⁾, Fæstningens nye Kommandant, erklærede, at Forandringen rimeligvis vilde have en betænkelig Indvirkning paa den gamle Mands Helbred; men de fik det Svar, at der ikke var noget ved den Ting at gøre, og at der ikke var Tale om at ville chikanere Beringskjold.

Han havde selv gentagne Gange skrevet til København uden at faa noget Svar; men saa døde Stiftamtmand Schouboe, og hans Efterfølger, Kammerherre Hauch⁴⁶⁾, foreslog Regeringen at lade Beringskjold selv faa Raadighed over sine Kvartalspenge og lade ham indrette sig, som han vilde. Dette blev bevilget; men som Svar paa en Forespørgsel angaaende Beringskjolds Korrespondance blev det paalagt Kommandanten at gennemse hans Breve, før de blev afsendte.

Det lykkedes ham imidlertid at faa tilstillet Kronprinsen en Skrivelse, hvori han igen klagede over, at hans ene Værelse var taget fra ham, og at den nye Beboer forstyrrede ham. Resultatet heraf var, at Stiftamtmanden og Kommandanten fik Paalæg om saavidt muligt at tage Hensyn til den gamle, svagelige Mands Klager, og at Læ-

gerne gav ham en Attest for, at han led af Skørbug, jævnlig fik Brystkrampe og nylig havde haft et slemt apoplektisk Anfald. Foreløbig kunde der dog ikke gøres nogen Forandring.

I Begyndelsen af Juni Maaned fik Bergenhus en ny Kommandant, General Poul de Moth⁴⁷⁾, og han syntes at have den bedste Villie til at vise sig imødekommende overfor Beringskjold, som igen fik bedre Plads, idet Vagten fik Ordre til at rømme Forværelset; der blev saa blot anbragt en enkelt Skildvagt i Gangen udenfor Døren. Desuden fik Beringskjold Tilladelse til at gaa frit omkring paa Fæstningens Territorium og modtage Besøg af, hvem han vilde.

I nogen Tid gik alt ogsaa fredeligt; men, medens Kommandanten saa var paa en Sessionsrejse, kom det et Par Gange til ligefremt Slagsmaal mellem de to Naboer. Krefting, som havde noget skriftligt Arbejde paa et af Garnisonens Kontorer, gav ogsaa Musikinformationer i nogle af Byens Familier og havde i det hele taget ret udstrakt Frihed, da det var et almindelig udbredt Rygte, at han ikke var saa skyldig, som det havde Udseende af, men at han havde ofret sig for en Slægtning. Det var nu Beringskjold misundelig over og yppede jævnlig Klammeri med ham om Bagateller.

En Dag var de oppe at slaas — Beringskjold væbnet med en Kost — i Gangen udenfor deres Værelser, og en anden Dag overfaldt

Beringskjold sin Nabo med Slag og Spark, indtil Oppasseren kom til og lagde sig imellem.

Beringskjold havde undertiden været i Selskab hos Generalen; men al selskabelig Omgang ophørte efter de omtalte Spektakler, og han maa igen have beklaget sig i Breve til København. Det blev tilkenidegivet Moth med Paa-læg om at sørge for, at den gamle, svagelige Mand ikke fik yderligere Grund til Klage, og det krænkede Kommandanten, da han var sig bevidst at have gjort alt for at mildne Statsfangen Fængselsopholdet. Generalen skrev da en Indberetning til Generalitetet og forklarede bl. a., hvorfor han og hans Frue ikke mere kunde modtage Beringskjold som Gæst, men at han forøvrigt i enhver Henseende blev behandlet saa hensynsfuldt, som han efter Kommandantens Mening paa nogen Maade kunde forlange. Han havde en Dagligstue, et Soveværelse, Køkken og Rum til en Tjener og et Par Piger, kunde frit spadserere omkring, hvor han vilde, indenfor Fæstningsvolden og kunde i det hele taget have det udmærket, naar han ikke generede nogen. Men det morede Beringskjold at drille alle, der kom i Nærheden af ham, hvorimod Krefting var et flinkt ungt Menneske, som aldrig gav Anledning til Fjendtligheder, men hvis »Forhold til-drager sig alle veltænkendes Bifald«.

Krefting blev imidlertid flyttet til en anden Bygning, og samtidig fik Regimentskvartermester Schive⁴⁸⁾ Lejligheden i Etagen ovenover Be-

ringskjolds Værelser. Saa havde Schive en Søndag Aften Selskab, og nogle Børn gjorde vel mere Spektakel, end Beringskjold, som var gaaet tidlig til Sengs, fandt rimeligt. Han bankede først i Loftet med en Stok; men, da det ikke hjalp, blev han rasende, fik i Hast nogle Klæder paa sig, for op ad Trapperne og stormede ind i Schives Lejlighed, hvor han i de overraskede Gæsters Nærværelse skældte Værten Hæder og Ære fra.

Det var dog Regimentskvartermesteren for broget, og den følgende Dag indsendte han en Klage over Arrestanten, som svarede med en Modklage, hvori han bl. a. kaldte Schive en »Komediant og Nattesværmer«. Sagen synes dog ikke at have udviklet sig videre; der indtraadte nu en roligere Periode, og man hører ikke noget om Beringskjold førend i Begyndelsen af Aaret 1795, da han en Dag var ved at følge sin Læge ud, netop som Krefthing kom forbi. Beringskjold kunde ikke dy sig, men skældte ham ud, spyttede ham i Ansigtet og slog ham tilsidst med en Stok, han havde i Haanden.

Næste Dag fik Beringskjold i den Anledning et strængt, skriftligt Paabud fra Kommandanten om at forholde sig rolig, da han i modsat Fald igen vilde komme under Bevogtning. Det var nu netop den 17. Januar, som han kalder »en af de betydeligste Dage i den danske Regering ved Kongerne af den oldenborgske Stamme«, og en særlig betydningsfuld Dag i Beringskjolds Liv. Maaske var han af den Grund

i en mere end almindelig irritabel Sindsstemning, og han begyndte da at skrive en vidtløftig Klage over de Begunstigelser og den Frihed, hans Medfange under hele sit Fængselsophold havde nydt, kom ved samme Lejlighed med yderst graverende Angreb paa Kommandant Moth's Privatliv og fik bl. a. anbragt den Passus, at man godt kunde være af god Familie »uden at nedstamme fra Christen Rytter og Soph. A m.«.

Han var en Maaned om at faa denne Skrivelse suppleret og korrigeret, og omsider forelaa der 31 tætskrevne Foliosider foruden 20 Sider Bilag, og saa fik han to Stævningsmænd til at levere Værket aabent til Kommandanten.

En Kopi af Skriftet fik han samtidig nedsendt til Præsidenten for det danske Kancelli, ledsaget af et Brev, hvori der stod, at han nu havde lidt uskyldig i hele fjorten Aar, at han anmodede om at maatte opholde sig frit i Bergen mod passende Kavtion af agtværdige Borgere, og at han vilde haabe, hans Skrift mod General Moth maatte blive trykt i København.

Titlen paa dette Skrift, hvoraf en Kopi findes i Rigsarkivet, lyder saaledes: »Aftvungen, høist nødvendig som sandfærdig Promemoria til Hr. General-Major v. Moth«.

Beringskjold fortæller først, hvorledes han den 5. Juni 1791, en Søndag, om Morgenen Kl. 6 var bleven overfaldet af Krefting, forhenværende Styrmand, nuværende Falskmøntner, medens Generalmajoren var paa Sessions-

rejse; han havde senere meldt det til Moth, men Sagen var ikke bleven undersøgt.

Kommandanten havde tilladt Krefthing »at antage alle og enhver af begge Køn, unge og gamle, og give dem Information i, hvad han foregiver at forstaa, saasom Musik, Sprog, Skrivning og Regning, hvorved mange tror med mig, at Borgere, der skulle leve deraf og svare kongelige og Byens Onera, fornærmes; ja endog Fruentimmere, ej af de ringeste, frekventerer ham under Navn af Familie og andre, alt under 4 Øjne«. Fremdeles hedder det, at han »trakterer, spiller og drikker med Officererne paa Vagten og hjemme hos sig selv, er Dusbroder med de fleste tjenestegørende Officerer«, er »Fuldmægtig paa Generalavditør Schives Kontor og Gehejmesecretær hos Generalmajoren« og omgaas baade Kommandanten og hans Frue.

Saa klager Beringskjold over, at Kommandanten har været overdrevent sparsommelig med Hensyn til nogle Reparationer af hans Værelser, hvorimod han har foretaget nogle »kostbare Indretninger efter Deres og Frues Anmodning hos Dem selv, ja, indtil Deres Stuepiges Kammer, hvor en ny Ovn ved ny Invention maatte købes og indrettes formedelst lidet Røg ved visse Vinde, at denne Piges — nu Fru Walters⁴⁹⁾ — Øjne ej deraf skulde tage Skade.«

Fru Moth havde sagt, at Grunden til hendes Mands Forbitrelse mod Beringskjold var den, at han havde ham mistænkt for at have ud-

spredt et Rygte om, at den omtalte Stuepige pludselig havde maattet holde Bryllup med en ung Løjtnant Walther og kort efter var nedkommen med et Pigebarn; men Beringskjold paastod, at han tværtimod af al Magt havde modsagt Rygtet, da det kom ham for Øre. Nej, det var Fruen, der var forbitret paa ham paa Grund af en Proces, han havde anlagt mod den afdøde Kommandant, Generalmajor Fastings Bo, fordi Kommandanten efter Beringskjolds Mening havde bestyret hans Pension slet.

En Aften havde Beringskjold været indbudt til Te hos Moths, da Fruen pludselig var begyndt at tale om Processen; »ligere en Furie end et Menneske« havde hun skældt og truet med knyttet Næve, at Beringskjold skulde lade Processen falde. Han havde da rejst sig op og var gaaet, forfulgt af Generalmajoren »med en Stok i Haanden, vist ej af egen Drift«. Havde Moth fornuftige og gode Mennesker om sig, hedder det, var han veltænkende som den bedste; men ikke, naar det var »en intrigant og listig Eva efter Syndefaldet, ej en Fru Dalila«.

»Krefting — denne æreløse Herman Styrmand — falske-Banko-Seddel-Fabrikerer — havde de gjort til deres Selskabsven«; men Beringskjold havde de behandlet saaledes, »at den tyrkiske Kejser neppe kunde give en saadan Ordre, som Religionen af Frygt for Mahomed ej tillod ham.«

I Vagtstuen, som Beringskjolds Tjener

tidligere havde haft, var der »Nat og Dag Driken, Kortspillen, ja, vel og Slagsmaal undertiden«. Et Par Søndage havde Beringskjold aabnet Døren og bedt dem lade ham i Ro; men saa var han af Underofficererne bleven »begegnet med udtrukne Sabler og gudsbespottelige Ord,« og det var efter Løjtnant Fastings Ordre. Han var en Søn af den afdøde Kommandant, og han havde ogsaa chikaneret Beringskjold paa andre Maader: en Dag havde han saaledes moret sig med at trampe paa hans rene Linned, der laa paa Bleg; men — »hans Ansigt viser hans Levemaade«, skriver Beringskjold. Vagten havde ogsaa generet ham ved at »gøre Besøg med deres martialske Ansigter paa mine Vinduer«.

Høegh-Guldberg omtaler han som den, der er Aarsag til, at han i 23 Aar har været uskyldig forfulgt, og kalder ham en »despotisk Usurpator, et Rovdyr, der misbrugte Kongenavnet«, og Skriftet ender saaledes: »Har jeg sagt usandt og ej paa Deres Forlangende kan godtgøre alt, skal jeg selv være den første, som underskriver eller tilstaar den efter Loven for en Løgner fastsatte Straf; jeg sender Dem det derfor, som meldt, paa lovlig Maade og skal ej heller efterlade at anmelde alt paa højeste Steder«.

Sammen med dette Klageskrift findes i Rigsarkivet Breve fra Beringskjold til Præsidenten i det danske Kancelli, til Grev A. P. Bernstorff⁵⁰), til Kongen og Kronprinsen,

Prins Karl af Hessen og Prinsesse Luise — altsammen Klager over den uforskyldte Forfølgelse, hvorfor han lige siden Januarkatastrofen 1772 har været Genstand.

Det følger af sig selv, at denne Sag vakte et enormt Røre i Bergen. Der blev afholdt Garnisonsforhør angaaende de tidligere omtalte Slagsmaal, Beringskjolds Klager og hans Insinuationer imod Kommandanten, talrige Officerer maatte afgive Erklæringer, og der blev sat Ekstravagt ved Arrestantens Bolig.

Saa gik det ud over de stakkels Skildvagter, som Beringskjold skældte ud, spyttede efter og truede med Prygl, indtil det blev ham meddelt, at han, saafremt han blev ved paa den Maade, vilde blive behandlet som »en anden gemen Arrestant« og lukket inde.

I Slutningen af Marts Maaned kom der endelig fra Kommandantens Haand et kort Forsvarskrift, hvori han modbeviste Beringskjolds Beskyldninger og fremhævede, at end ikke højsalig Kong Kristian V maatte ligge i Ro i sin Grav for denne Mand, da jo enhver maatte kunne indse, at det var ham, der var sigtet til med »Christen Rytter og Soph. Am.«.

Generalens Oldemoder havde været Søster til Sofie Amalie Moth, Kristian V's bekendte Frille; men om nogen »Nedstammen« kunde der altsaa ikke være Tale.

Sammen med dette Forsvarskrift, ganske kortfattet paa kun tre Sider, men til Gengæld

med omtrent 70 Foliosider Bilag, indsendte Moth en Ansøgning til Kongen om, at Statsfæstningen »maa blive forflyttet fra denne Fæstning, hvor han i saa mange Henseender vil kunne udsætte sig selv og andre for Farligheder«; i modsat Fald vil Kommandanten se sig nødsaget til at ansøge om sin Afsked. Det er sandsynligt, at den forrige Kommandant, Generalmajor Fasting, »formedelst Beringskjolds Kabaler endte sine Dage for tidligt«, skriver Moth, og han frygter for at lide samme Skæbne.

Naturligvis skrev ogsaa Beringskjold til København, og i en af sine Skrivelser mindede han om, hvorledes han den 13. Januar 1772 havde talt Dronning Karoline Matildes og hendes Børns Sag, og erklærede, at det var den egentlige Aarsag til hans Ulykker.

Kancelliet udbad sig Stiftamtmand Hauchs Mening, og han svarede, at Beringskjolds »mest nærgaaende Bebrejdelser« var modbeviste af Generalen, at hans Skrift var »proppet fuld af saa megen Ondskab, at intet kan udfindes til Undskyldning, om han endog i et og andet havde Aarsag til Klage«, og at det bedste vilde være, om han blev forflyttet til en mere afsides liggende Fæstning.

I Slutningen af November gav en kongelig Resolution da Ordre til, »at den arresterede Beringskjold, saasart Aarets Tid det tillader, og med al den Bekvemmelighed, hans høje Alder udfordrer, skal paa egen Bekostning sikker vorde

transporteret til vores Fæstning Kongsvinger for der i Følge af vore foregaaende Reskripter at tilbringe sine øvrige Levedage. Dog ville vi, at han i Kongsvinger, saa længe han forholder sig rolig og ingen Klage over sig foranlediger, beholder ej alene det, der er engang fastsat til hans aarlige Underholdning, under Kommandantens Opsigt, men endog Frihed til om Dagen at gaa omkring i Fæstningen, at bruge Blæk, Pen og Papir og at tale med Folk, der maatte komme til ham, samt at have sin egen Husholdning — dog alt dette ikkun saalænge, som han ej maatte misbruge disse ham forundte Friheder«.

Skrivelsen ender med en temmelig skarp Reprimande til Kommandanten, som efter egen Tilstaaelse »tillader Arrestanterne paa Fæstningen meget mere Frihed, end han nogensinde er bemyndiget til«.

Dette nye Arrangement var imidlertid ikke paa nogen Maade efter Beringskjolds Hoved, og han gav tilstrækkelig tydeligt sin Misfornøjelse tilkende i en ny Ansøgning: en saadan Overflytning vilde være et ligefremt Attentat paa hans Liv, hvorfor han anmodede om at faa Tilladelse til at blive boende i Bergen eller der i Nærheden. Samtidig kom der fra Kommandanten paa Kongsvinger Meddelelse om, at der paa Fæstningen daarligt var Plads til Garnisonen, saaat det vilde være komplet umuligt at faa Beringskjold anbragt paa passende Maade.

Der blev da forespurgt hos Amtmand Scheel⁵¹⁾ i Stavanger, om der ikke der skulde forefindes en eller anden Bolig, hvor den gamle Mand kunde tilbringe sine »øvrigte, maaske korte Levedage«. Vel havde Beringskjold altid været et uroligt Hoved; men man antog dog, at han nu, da han var 74 Aar gammel og svagelig, vilde være til at komme ud af det med, naar han vidste, han ellers igen vilde komme paa en Fæstning, og naar han fik Lov til at omgaas, hvem han vilde, og »føre sin Økonomi efter Behag«.

Amtmanden svarede, at man i Stavanger let for en rimelig Pris vilde kunne leje et Hus passende for Beringskjold, og i Slutningen af Maj Maaned kom der omsider en kongelig Befaling, at han skulde løslades af Bergenhus Fæstning og, saasomt hans Helbred tillod det, paa egen Bekostning bringes til Stavanger og afleveres til Amtmand Scheel. Han skulde der have sin Frihed, saafremt han ikke misbrugte den; men han maatte ikke begive sig ud af Byen. Han skulde have samme Beløb til sin Forplejning, som han tidligere havde haft. Endnu nogle Maaneder blev Beringskjold dog i Bergen og sendte sin Husholderske i Ærinde for sig til København.

I August Maaned 1796 kom saa Løjtnant Vincents Sebbelow⁵²⁾ til Bergen. Den 26-aarige Løjtnant, som mentes at være en Søn af Kristian VII og »Støvletkatrine«, havde

netop tilbragt nogen Tid i England, var stærkt politisk interesseret og fik Lyst til at se den meget omtalte forhenværende Konspirator, hvad han ogsaa let opnaaede. Han beskriver ham senere i et snurrtigt lille Skrift som en stor og kraftig gammel Mand, »ongefær at betragte som de gamle Eege, hvis dybt nedløbende Rødder uimodstaaelig have giennemboret den heldende Fieldkant og der i tre lange Aarhundreder trodset den bistre Eur us og den brusende Nordvind, indtil deres mosbegroede Stammer, blottet og saftløse ved Tidens Tand, ved et ubetydeligt Vindkast nedfaldt for deres Moderbjerg«. De blev snart gode Venner; Sebbelow fik Beringskjold til at skrive et høfligt Afskedsbrev til Kommandanten paa Bergenhus med Meddelelse om, at han nu havde besluttet sig til at rejse, hævede hans Kvartalspenge for ham, fulgte ham paa hans indstændige Anmodning til Stavanger, hvor Amtmanden havde bestilt Logis til ham, og blev hos ham nogen Tid. Det varede dog ikke længe, førend Beringskjold blev ked af den unge Løjtnant, da han havde fundet andet Selskab i en Huskapellan Brun⁵³), som han gjorde til sin Privatsekretær, og efter en hæftig Disput blev Beringskjold og Sebbelow Uvenner. Løjtnanten forlangte Rejsepenge, som Aftalen var, fik ikke tilstrækkeligt, men tog alligevel snarest muligt til Bergen, og, da han ankom der, havde Beringskjold i nogle Breve fortalt, at

Sebbelow havde beholdt de Kvartalspenge, han havde hævet for ham, hvorfor han henviste nogle Kreditorer i Bergen til Løjtnanten.

Sebbelow, som naturligtvis ikke vilde lade en saadan Beskyldning sidde paa sig, udgav saa samme Aar i Bergen en lille Bog med Titlen: »En kort Beskrivelse over Statsfangen Magnus de Beringschiolds Transportreyse fra Bergenhus Fæstning til Stavanger«, væsentlig en Samling naive Refleksioner, spækket med Allegorier og skrevet paa et utaaelig svulstigt Sprog.

Titelbladet har som Motto: »Vogter Eder for de falske Propheter, som komme til Eder i Faareklæder, men er indvortes glubende Ulve — af deres Frugter skal man kiende dem«, i Fortalen hedder det, at Forfatteren betragter dette lille Skrift som Nødværge, fordi Beringskjold har »fornærmet mig meget, belønnet min Redebonhed med Utaknemmighed, min Troeskab med Grovheder og Ondskaber, mit meget Arbejde for ham med Æreskiænden og Bagvaskelse«, og Fortalen ender saaledes: »Gunstige Læsere! viis værdig Skaansel mod min uformuende, men ivrige Pen! thi min Ære taler«.

Man læser fremdeles: »Enhver, som kiender det allermindste til Beringschiold, veed: at han, under Skin af Religion, forfølger sin Uven paa den skammeligste Maade, ja endog efter Døden; og selv har han overbeviist mig, at uoptænkelige Midler til at skade ere for ham muelige«.

Ved Omtalen af sit første Møde med Beringskjold skriver Sebbelow: »Naturen har paa ham ødslet sine uskatteerlige Gaver, nemlig: en al for stor Forstand, en al for god Hukommelse, maaskee med medfødte Dyder i hans Siel, som kunde, naar de ved Friehed og Dyd vare blevne opelskede, have lyksaliggjort Menneskeligheden, om ikke en ugunstig Skiæbne havde forbudt det. Hans Vandring igiennem den største Part af Verden har beriget ham med en Erfaring, som var ubetalelig for Patrioten, men en alting dræbende Gift i Forræderens Væрге. Alle disse store Egenskaber ere hos ham foreenede med en hykkelsk og tillige veltalende Tunge«.

Beringskjold havde straks vist Sebbelow en overstrømmende Venlighed, hedder det, og Løjtnanten fik Medlidenhed med Statsfangen som med en Mand, man dog maaske havde taget for haardt paa — skøndt, som han skriver, »den Straf at have 900 Rdl. visse Indkomster at leve af aarlig, ønskede ieg mig«.

Beringskjold havde straks ladet Løjtnanten læse Skriftet mod Kommandanten og de andre Herrer, af hvem han mente sig forurettet; men Sebbelow skriver derom, at »Ondskab og Nedrighed havde besudlet det hvidladende Papiir, og de svulstige Udtryk betegnede en Siel, som absolut maatte være alle Lasters ureene Pleyested«. Paa Beringskjolds Spørgsmaal,

hvad han syntes om det, svarede han, at han beklagede, Beringskjold havde ladet sine »Passions Tanker nedskrive paa Papiir af en Mand, som ikke alleeneste førte en meget slet, men tillige grov Pen«. »Jeg har selv dikteret det«, sagde Beringskjold, hvortil Sebbelow bemærkede, at Passioner kunde forlede til meget.

Om Rejsen, hvis Begyndelse giver Forfatteren Lejlighed til at anbringe en yderst svulstig Beskrivelse af Solopgangen, Statsfangens formodede Sindstilstand ved Afskeden med Udsigten til den besværlige Sørejse, men ogsaa til mere Frihed, deres Vandring »igienem Slottets mørke Hvelving forbie de tapre norske Indbyggere, som Fædrenelands Kierlighed radeviis havde opstilt ved Broen« og af Generalens Baad med dens Besætning af Styrmand og ti Rorkarle, berettes bl. a., at et stærkt Uvejr tvang dem til at opholde sig tre Døgn paa en lille Ø, hvor de med meget Besvær fik den gamle Mand hjulpet »opad de steile og bratte Klipper til det lidet Huus, som skulde være vores Logis«, hvor der hverken var ordentlige Senge — Beringskjold havde selv Seng med sig — eller tilstrækkeligt af Levnetsmidler, som Sebbelow og fire af Folkene da »med Livs Fare« maatte hente fra en Gaard paa den anden Side Vandet; ved deres Tilbagekomst blev de modtagne med Glæde af de ventende, som »bestandig havde

troet, at ieg ikke havde undgaaet Havets opslugende Mund«, skriver han. Først efter 6 Dages Forløb var de komne til Stavanger, hvor det usædvanlige Optog snart samlede en Flok af Byens Dreng, som blev hilst af Beringskjold med en Skoggerlatter og gentagne Tilraab: »Kom hid allesammen, saa skal I faa at se!«

Om Beringskjolds sidste Aar, som han tilbragte roligt i Stavanger, er der ikke meget at fortælle. I Foraaret 1799 gjorde han sit Testamente, hvorved han skænkede sin Husholderske, Ingeborg Andrea Kragh, hvad han eventuelt efterlod sig af Penge, Møbler og Effekter. Samtidig sendte han til Kancelliet i København en Ansøgning om, at det maatte paalægges hans to Sønner, naar han var død, at betale 100 Rigsdaler aarlig til samme Husholderske, saalænge hun levede; men det gik Sønnerne, saavidt vides, ikke ind paa.

Det næste Foraar ansøgte Beringskjold om, at der maatte blive nedsat en Kommission for paany at undersøge hans Sag; men det blev ham nægtet. Og saa véd man om Magnus Beringskjold kun, at han døde i Stavanger den 7. April 1804, henved 83 Aar gammel.

Den ældste Søn, Ditlev, der døde som Enkemand 1812, efterlod sig to Børn, en Søn, som døde ugift 1822, og en gift Datter, som døde barnløs Aaret efter.

Den yngste Søn, Tomas, døde 1806, hans Hustru to Aar senere, og deres eneste Datter blev gift med Godsejer Niels Glerup⁵⁴⁾ til Vang og ved ham Moder til syv Børn, fra hvilke en talrig Efterslægt nedstammer.

LITERATUR.

E. Fleischers Liv- og Levneds-Beskrivelse. 1785. Pag. 46—49.

V. Sebbelow: »En kort Beskrivelse over Statsfangen Magnus de Beringschiolds Transportreyse fra Bergenhuus-Fæstning til Stavanger«. 1796.

J. K. Høst: »Bidrag til Beringskjolds Levnet«. Politik og Historie. I. 1820. Pag. 73—104.

J. K. Høst: »Struensee og hans Ministerium«. II. 1824. Pag. 494 ff.

Prospekter af danske Herregaarde: Sparresholm. I. 1844.

Prospekter af danske Herregaarde: Rønnebæksholm. III. 1847.

J. C. Barfod: »Märkvärdigheter rörande skånska adeln«. 1847. Pag. 352—53.

Prospekter af danske Herregaarde: Marienborg. XII. 1860.

F. Carlsen: »Rønnebæksholm«. 1861. Pag. 252—69.

J. H. Bang: »Charlotte Dorothea Biehls historiske Breve«. Historisk Tidsskrift. III. 4. 1866. Pag. 426—32.

M. Birkeland: »Lieutenant C. F. Becks Beretning om Dronning Caroline Mathildes Fængsling d. 17. Januar 1772«. Historisk Tidsskrift. III. 6. 1867. Pag. 93—94.

»Smaa Bidrag til Personalhistorien fra den anden Halvdel af det 18de Aarhundrede«. Danske Samlinger for Historie etc. IV. 1868. Pag. 290—94.

C. F. Wegener: »Grev Adam Gottlob Moltkes efterladte Mindeskrifter«. Historisk Tidsskrift. IV. 2. 1872. Pag. 288—89.

F. Schiern: »Bidrag til Oplysning af Katastrofen den 17. Januar 1772«. Historisk Tidsskrift. IV. 2. 1872. Pag. 696—706.

J. Grundtvig: »Magnus Beringskjold«. Historisk Tidsskrift. V. 1. 1879. Pag. 116—338 og 744—47.

Dansk biografisk Leksikon. II. 1888. Pag. 127—30.

L. Koch: »Statsminister J. O. Schack-Rathlou«. Historisk Tidsskrift. VI. 4. 1892. Pag. 58 og 107—8.

C. V. Christensen: »Fra Herregaardslagternes Tid«. Museum. 1892. Pag. 97—106.

BIOGRAFISKE NOTER.

¹⁾ Etatsraad, Baron Olof von Ranchstedt var en Tid holsten-gottorpsk Resident i Hamburg.

²⁾ Karl Peter Ulrik (1728—62), Søn af Hertug Karl Frederik af Holsten-Gottorp og Peter den stores Datter Anna, var 1739 ved Faderens Død bleven Hertug og tre Aar senere af sin Moster, Kejserinde Elisabeth (1709—62) udnævnt til russisk Tronfølger. 1745 havde han ægtet Prinsesse Sofie Augusta Frederikke af Anhalt-Zerbst.

³⁾ Frants I Stefan (1708—65) havde 1736 ægtet Maria Teresia (1717—80) og var tysk-romersk Kejser fra 1745 til sin Død.

⁴⁾ Vitus Bering (1617—75), den bekendte Historieskriver og Digter, havde en Broderdatter, Anna, som blev gift med Visiterer Jonas Svendsen og med ham fik Sønnen Vitus Jonassen Bering (1681—1741), den senere bekendte Søfarer.

⁵⁾ Baron Kristian August von Brockdorff var 1732 bleven Hofintendant hos Hertugen af Holsten-Gottorp, var en Aarrække Amtmand i Cismar og blev 1758 Direktør for Gehejmekonsiliet i St. Petersborg. Han levede endnu 1778.

6) Den bekendte Statsmand, Grev Johan Hartvig Ernst Bernstorff (1712—72), der spillede en saa fremtrædende Rolle under Kristian VI og Frederik V og i Begyndelsen af Kristian VII's Regering, men som det lykkedes Struensee at styrte i Efteraaret 1770.

7) Rigs greve Schack Karl Rantzau-Ascheberg (1717—89) blev nogle Aar senere i Altona en god Ven af den langt yngre Dr. Struensee og var en Tid kommanderende General i Norge. Efter en kortvarig Forvisning til Holsten blev han af Struensee kaldt tilbage til Hoffet i Sommeren 1770. Til Løn for sin Deltagelse i Sammensværgelsen mod Struensee blev han General i Infanteriet og Medlem af det nydannede Geheimstatsraad; men allerede nogle Maaneder senere blev han afskediget med en Pension af 8000 Rigsdaler.

8) Katarina II (1729—96), som Peter III's Gemalinde ved Tronbestigelsen kaldte sig, var muligvis Medviderske i Mordet paa Keiseren, med hvem hun havde levet i et højt ulykkeligt Ægteskab. Deres Søn Paul var født 1754.

9) Hans Henrik von Eickstedt (1715—1801) blev 1769 Generalmajor. Efter Struensees Fald blev han Statsminister, General i Kavalleriet, Kommandør for Hestgarden, Kommandant i København og Aaret efter Overhofmester hos Kronprins Frederik. Nogle Aar senere blev han Elefantridder og Præses for det kongelige Teaters Overtilsynskommission; men den 4. April 1784 blev han afskediget fra alle sine Embeder.

10) Esaias Fleischer (1732—1804) havde i 13 Aar været Hører ved Roskilde Skole og forgæves søgt adskillige Præstekald. Hans Hustru, Anna So-

fie Hald, var Datter af Pastor Andreas Hald i hans andet Ægteskab.

¹¹⁾ Anna Sofie Danneskjold-Laurwigen (1745—87) var 1762 bleven gift med Baron Frederik Ludvig Ernst Bülow (1738—1811), der 1768—73 var Generaladjutant og Staldmester ved det danske Hof.

¹²⁾ Enevold Brandt (1738—72), Struensees bedste Ven, var 1768 bleven forvist fra Hoffet, men allerede næste Sommer igen introduceret af Struensee, med hvem han tilsidst delte Skæbne.

¹³⁾ Den bekendte Statsmand og Forfatter Ove Høegh-Guldberg (1731—1808) var 1764 bleven Lærer for Arveprins Frederik (1753—1805) og blev 1771 hans Kabinetsekretær. Han var meget forbitret over den Til sidesættelse, Struensee viste Arveprinsen og hans Moder, Enkedronning Juliane Marie (1729—96), og umiddelbart efter Januarrevolutionen 1772 begyndte han sin nøksom bekendte Virksomhed som ledende Statsmand. 1774 blev han Gehejmekabinetsekretær hos Kongen, 1776 Statssekretær, 1777 blev han adlet, 1780 blev han Gehejmæraad og fik Titel af Statsminister, og den 6. April 1784 blev han virkelig Statsminister; men en Uge senere fik han ved Regeringsforandringen sin Afsked.

¹⁴⁾ Georg Ludvig Køller (1728—1811) var 1767 bleven Chef for det falsterske Regiment. Efter Struensees Fald blev han optaget i den danske Adel med Navnet Køller-Banner.

¹⁵⁾ Nikolaj Jacob Jessen (1718—1800) fik efter Januarkatastrofen 1772 for sin Deltagelse deri en aarlig Pension af 400 Rigsdaler.

¹⁶⁾ Peder Hersleb Abildgaard (1727—99) havde været Præst i Roskilde og blev 1766 Kapellan ved Holmens Kirke. Han døde som Sognepræst ved Nikolaj Kirke.

¹⁷⁾ Den bekendte Statsmand, Grev Adam Gottlob Moltke (1710—92) var ikke yndet af Kristian VII, som allerede i Sommeren 1766 afskedige ham fra hans vigtigste Embeder. Halvandet Aar senere kom han dog igen ind i Konsiliet, men fik, da han ikke vilde arbejde sammen med Struensee, sin endelige Afsked i Slutningen af 1770. Resten af sit Liv var han beskæftiget med at udarbejde sine Memoirer.

¹⁸⁾ Den bekendte Historiker og Forfatter Peter Frederik Suhm (1728—98) havde allerede fra sit 21. Aar som Kammerjunker haft Adgang til Hoffet, hvor Livet dog ikke tiltalte ham. Efter et fjortenaarigt Ophold i Trondhjem, hvor han havde giftet sig en betydelig Formue til, slog han sig til Ro i København, samlede sig et anseligt Bibliotek og blev 1787 kongelig Historiograf. Hans »hemmelige Optegnelser« vedrørende Kristian VII's Regering er ikke trykte.

¹⁹⁾ Karl August Struensee (1735—1804) og Johan Friederich Struensee (1737—72) var Sønner af Adam Struensee (1708—91), der var født i Brandenburg og Præst og Professor i Halle, da han 1757 af Frederik V blev udnævnt til Provst i Altona; to Aar senere blev han i Stedet for Generalsuperintendent for Slesvig og Holsten med Bopæl i Rendsburg. Moderen var Maria Dorotea Carl, Datter af Dr. Johan Samuel Carl, som var Livlæge hos Kristian VI. I Foraaret 1771 blev Karl August Struensee af sin Broder indkaldt til København fra Liegnitz, hvor han var Lærer i Mate-

matik og Filosofi ved det ridderlige Akademi, og ansat som Deputeret i Finanskollegiet. Han var intelligent, dygtig og almindelig afholdt, blev vel fængslet ved Januarkatastrofen 1772, men løsladt nogle Maaneder senere og rejste til Tyskland. Som Erstatning for den Uret, han havde lidt, blev han 1789 optaget i den danske Adelstand med Navnet *von Carlsbach*, og to Aar senere blev han preussisk Minister.

²⁰⁾ Den bekendte Skatmester, Grev *Heinrich Karl Schimmelmans* (1724—82) ældste Søn, *Ernst Heinrich Schimmelman* (1747—1831), var en intelligent, belæst og berejst Mand, som hurtigt naaede Embedstogens øverste Trin for at ende som Gehejmestatsminister, Elefantridder og Præsident for Videnskabernes Selskab. For den gamle *Schimmelman* havde *Kristian VII* megen Respekt, under *Struensee* perioden gjorde Finansmatadoren gode Miner til slet Spil, med klart Blik for det uholdbare ved »Ministerdoktorens« enestaaende Lykke, og, da Skatkammeret efter *Struensees* Fald blev genoprettet, var *Heinrich Karl Schimmelman* atter dets selvskrevne Leder og fandt sig ypperligt til Rette under *Guldberg* regimentet. *Ernst Schimmelman* havde vel arvet noget af Faderens Forretningstalent, men havde adskillige romantiske og revolutionære Ideer. Det var saaledes langtfra efter Faderens Hoved, naar Sønnen interesserede sig saa levende for *Karoline Matildes* Rehabilitation.

²¹⁾ *August Adolf Frederik Hennings* (1746—1826) brugte navnlig sin Tid til literære Arbejder om Kunst, Handel og Industri. Efter Regeringsforandringen blev han, som siden 1777 havde været ansat i Kommercekollegiet, Kommerceintendant i Hertugdømmerne, senere Amtmand i *Plöen* og 1807 Administrator for Grevskabet *Rantzau*.

²²⁾ Nathaniel William Wraxall (1751—1831) kom 1772 fra Bombay hjem til England. Han rejste største Parten af sit Liv og har udgivet adskillige literære Arbejder.

²³⁾ Georg III (1728—1820) havde besteget Tro-
nen ved sin Farfader Georg II's Død 1760, da hans
Fader, Frederik Ludvig, var død 9 Aar tid-
ligere som Prins af Wales. Georg III blev senere
halvt sindsyg og blind.

²⁴⁾ Baltasar Münter (1735—93) havde været
Docent i Jena og Præst i Gotha, da han 1765 blev
kaldet til St. Petri Kirke i København, hvor han
snart blev bekendt som en af Hovedstadens bedste
gejstlige Talere. Efter Katastrofen den 17. Januar
1772 blev han beskikket til Struensees Sjælesør-
ger og udgav senere deres Samtaler i Fængslet under
Titlen »Bekehrungsgeschichte des Grafen Struen-
see«.

²⁵⁾ Frederik Vilhelm Wivet (1728—90)
var allerede i 1755 bleven Højesteretsadvokat, var
1763—73 tillige Generalfiskal og skulde som saadan
paatale Forbrydelser mod Staten. Han var derfor
Aktor i Processen mod Struensee og Brandt.
Wivet forsøgte sig ogsaa — mindre heldigt — som
dramatisk Forfatter.

²⁶⁾ Johan Jakob Wegener var 1756—62
Oversagfører i Kiel, men blev 1764 paa Grund af ube-
grundet Anklage og mislig Optræden mod flere ansete
Personer, bl. a. den bekendte gottorpsk-russiske Stats-
mand Kaspar von Saldern (1710—86), der var
saa virksom for Fuldbyrdelsen af det holsten-gottorp-
ske Mageskifte, idømt nogle Maaneders Tugthusstraf.
Han blev senere Regeringsraad i Hanau.

²⁷⁾ Baron Nils Gyllenstierna (1710—91) havde 1761 taget sin Afsked som Major og Aaret efter giftet sig med Maria Henrietta Ehrenborg (1742—1827). Sønnen Gøran Magnus blev født i Oktober 1774 og døde 8 Aar gammel.

²⁸⁾ Kong Gustav III (1746—92), som var gift med Frederik V's Datter Sofie Magdalene (1746—1813), havde allerede 1783 til Hensigt at overfalde Danmark, men blev forhindret deri af Katarina II.

²⁹⁾ Karl Johan Kristian Bessel (1716—87) blev i Sommeren 1767 ansat som Oberstløjtnant ved Kongens Regiment, 1772 forsat til det norske Livregiment og 1780 Generalmajor.

³⁰⁾ Kristian Frederik Beck (1742—1813) var som Løjtnant ved det falsterske Regiment til Stede ved Karoline Matildes Arrestation, hvorom han har efterladt sig en egenhændig skreven Beretning, som blev trykt 1867. Han skal ved den Lejlighed have opført sig saa taktløst overfor Dronningen, at hun for løs paa ham og ruskede ham i Haaret, og ogsaa mod den fangne Struensee skal han være optraadt brutalt. Efter Katastrofen blev han Kaptajn, 1777 blev han adlet og døde som Generalløjtnant.

³¹⁾ Kristian Vilhelm Guldencrone (1748—1818) var 1773 bleven Generaladjutant og ansat ved Kronprinsens Regiment og ægtede i Efteraaret 1781 en Kusine til Tomas Beringskjolds Hustru. Han blev senere Kommandant i Nyborg og døde som Generalløjtnant.

³²⁾ Karl Gustav Schiøt var 1779 bleven Regimentskvartermester ved andet sjællandske Rytterregiment; han blev afskediget med Pension 1789.

³³⁾ Johan Rudolf Bielke (1746—1813) var først Officer, blev 1773 Kammerherre og 1776 Amtmand over Vordingborg og Tryggevælde Amter.

³⁴⁾ Kancelliraad Evald Wulf, forhenværende Borgmester og Byfoged i Næstved, døde i Januar 1815, 72 Aar gammel.

³⁵⁾ Kristian Holten (1733—1802) havde været Kaptajn ved Livgarden før dens Opløsning 1771, Major efter dens Genoprettelse 1772 og blev 1784 fungerende Kommandant i Kastellet.

³⁶⁾ Peder Rosenørn (1711—90) havde først været Officer, efter sin Afsked som Oberstløjtnant Stiftamtmand i Aarhus og var 1780 bleven Justitiarius i Højesteret uden tidligere at have været Medlem af nogen Domstol. Et Par Aar senere blev han Overeskænk hos Kongen og beholdt den Stilling til sin Død.

³⁷⁾ Adolf Gothard Carstens (1713—95) var 1771 bleven Overprokurør for slesvigske Sager m. m. og havde som Medlem af Kommissionen for Struensees og Brandts Sag underskrevet deres Dødsdom, men fortrød det senere. Han udfoldede en betydelig literær Virksomhed.

³⁸⁾ Kristian Ludvig Stemann (1730—1813) var under Struensee Deputeret i det »tyske Kancelli«, men sluttede sig senere nøje til Guldberg. 1777 blev han nobileret, 1782 Finansminister og før Regeringsforandringen 1784 Statsminister en Uge. Saa blev han Amtmand i Haderslev, derefter Overpræsident i Altona og døde som Gehejmekonferensraad og Elefantridder.

³⁹⁾ Kristian Colbjørnsen (1749—1814) var født i Norge samme Dag som Kristian VII, blev

1773 Højesteretsadvokat og var 1780—85 Kammeradvokat. Senere var han Sekretær ved den store Landbokommission og døde som Gehejmekonferensraad og Justitiarius i Højesteret.

⁴⁰⁾ Urban Gottlieb Feiermann døde 1823 som Præst i Hertugdømmet Slesvig.

⁴¹⁾ Kristian Schouboe (1735—89) var fra 1774 til sin Død Stiftamtmand i Bergen og rost som en dygtig Embedsmand, der havde gjort sig fortjent af Byen.

⁴²⁾ Johan Jakob Fasting (1723—90) var 1780 bleven Generalmajor, to Aar senere Kommandant paa Bergenhus og omtaltes som en dygtig og pligt-opfyldende Officer. Hans Søn, Georg Frederik Fasting, var paa den Tid ansat som Løjtnant ved det bergenhussiske Infanteriregiment.

⁴³⁾ Karl, Landgreve af Hessen-Kassel (1744—1836) var tolv Aar gammel kommen til København, hvor han i Begyndelsen af Kristian VII's Regering avancerede til Kommandør for Fodgarden, Elefantridder, Statsminister, Formand for Krigsraadet og titulær Statholder i Norge. Samme Aar, 1766, ægtede han Kongens Søster, Prinsesse Luise (1750—1831); men allerede det følgende Aar maatte det unge Ægtepar forlade København og opholde sig et Par Aar hos Landgrevens Moder i Hanau. 1769 tog de, da Prins Karl blev Statholder i Hertugdømmerne, Ophold paa Gottorp Slot. Efter Struensees Fald blev Prinsen Overgeneral i Norge, hvor Parret blev meget populært i Løbet af det Par Aar, de opholdt sig der. 1790 ægtede Kronprins Frederik Datteren Marie Sofie Frederikke. Prins Karls velskrevne »Mémoires de mon temps« blev trykte 1861 og giver

bl. a. interessante Meddelelser fra Struensee perioden.

⁴⁴⁾ Engel Karl Ernst Schack (1750—1811) var 1771 bleven Kammerpage hos Kongen, bevarede sin Stilling ved Hofrevolutionen 1772 og blev efterhaanden Kammerherre, Gehejmeraad og Ordenssekretær, Overhofmarskal og Medlem af det kongelige Teaters Overtilsynskommission. Ved Regeringsforandringen 1784 fik han Afsked fra sine Hofstillinger og blev først Amtmand i Flensborg, senere Overpræsident i Kiel, indtil han 1799 tog sin Afsked og tilbragte Resten af sit Liv paa sine meklenburgske Godser.

⁴⁵⁾ Niels Thodal (1735—1803) var 1787 bleven Major og blev to Aar senere ansat ved det bergenhuiske Infanteriregiment.

⁴⁶⁾ Frederik Hauch (1754—1839) havde været Kammerpage hos Kristian VII, men var bleven fjernet fra Hoffet af Struensee, havde saa taget dansk-juridisk Eksamen og blev 1789 Stiftamtmand i Bergen. 1802 blev han Stiftamtmand over Sjælland m. m., 8 Aar senere Generalpostdirektør og 1811 Gehejmekonferensraad.

⁴⁷⁾ Poul de Moth (1727—1802) var 1790 bleven Generalmajor, Chef for det bergenhuiske Infanteriregiment og Kommandant paa Fæstningen.

⁴⁸⁾ Johan Konrad Schive blev 1791 Regimentskvartermester og Garnisonsavditør i Bergen, hvor han forblev efter Norges Adskillelse fra Danmark.

⁴⁹⁾ Kristian Frederik Nikolaj Schierdahl Walther (1764—1855) blev 1791 Premierløjtnant ved det bergenhuiske Infanteriregiment, senere

Overkrigskommissær og forblev i Norge efter Adskillelsen fra Danmark.

⁵⁰⁾ Andreas Peter Greve Bernstorff (1735—97), den bekendte Statsmand, Brodersøn af Johan Hartvig Ernst Bernstorff, som tidlig havde bemærket hans Evner og ledet hans Studier. Ved Farbroderens Afskedigelse opgav han sin Stilling som Deputeret i Generaltoldkammeret og Kommercekollegiet og forlod København; men paa Kongens Opfordring traadte han efter Struensees Fald igen ind i Kollegierne, blev i Foraaret 1773 Udenrigsminister og spillede, som bekendt, en meget betydelig Rolle.

⁵¹⁾ Frederik Otto Scheel, forhenværende Amtmand i Stavanger, døde i København i Sommeren 1803.

⁵²⁾ Vincents Lassen Sebbelow (1770—1841) bosatte sig nogle Aar senere som Handelsmand i Kristianssand og fik Titel af Overkrigskommissær, men frasagde sig Rangen for at undgaa at betale Rangskat. 1818 blev han Stortingsmand. Sine sidste Aar levede han i Larvik.

⁵³⁾ Henrik Brun (1766—1821) var 1791—98 personel Kapellan i Stavanger og flyttede senere til Danmark. Han omtales som en Mand, der gerne gav sin sidste Skilling til de fattige, »selv fattig og ulykkelig, i det mindste i sit første Ægteskab«.

⁵⁴⁾ Et Par Aar efter Moderens Død blev Juliane Marie Wedelsparre (1788—1843) gift med Niels Jespersen Glerup (1783—1839), der tilhørte en gammel nørrejydsk Herremandsfamilie.

